«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մեճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2: — Արտաքսահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ:

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 333 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1897 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29/11 ԴԵԿՏ. | 17 ՐԷՃԷՊ 1315 | 29 ԹԸՇՐԻՆԸ ՍԱՆԻ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 333

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Գ.

Թէ մեր երջանկայիշատակ Նախնիք ինչ ինչ պարագայից մէջ կ'արտօնէին երկրորդ ամուսնութիւնն ի կենդանութեան միւս կողմին՝ ասոր լիակատար ապացոյց մը կ'գտնենք Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքին մէջ:

Մխիթար Գոշ ապրեցաւ ԺԲ. և ԺԳ. դարերուն մէջ («Գոշ»=քեօսէ, հայերէն քարձ, սակաւամորուս:) Փայլ օրէնսգէտ, բանգէտ, զարգացեալ մտքի տէր ըլլալ Հայ եկեղեցական մ'էր: Մեծ յարգ կ'վայելէր ժամանակին կաթողիկոսներուն, ազնուական դասու եկեղեցականներուն ու ժողովրդեան կողմէ: Ազգային աւաջնորդութեամբ Աղուանից Ստեփաննոս Բ. կաթողիկոսին, խնդրեցին իրմէ որ յօրինէ Դատաստանագիրք մը, առձեռն հեղինակութեանց վրայ յենլով: Մխիթար Գոշ համակերպեցաւ այս ընդհանուր փափաքին: Իր յօրինած Դատաստանագրքին աղբիւրներն եղան՝ Հայ եկեղեցական ժողովներուն որոշումները կամ կանոնները, Արեւելեան Եկեղեցւոյ Ս. Հարց կանոնները, ազգային և տեղային սովորութիւնք ու աւանդութիւնք, և ուր լոյս մը չէր կրնար քաղել ասոնցմէ, Մովսիսական և այն Յունական կամ Բիւզանդական օրէնքներն որք յանձամ ի գործադրութեան էին Արեւելեան քրիստոնեայ աշխարհին ամենամեծ մասին մէջ: Մխիթար Գոշ ազնուապէս կատարեց իր գործ, և լցուց ազգային մեծ պէտք մը: Բարեյիշատակ Վահան Վ. Բաստամեանց ալ երկար ցառաջաբանով մը եւ կարեւոր ծանօթութեամբք հրատարակելով Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրքը, ամուսնական խնդրով զբաղողներուն թանկագին նիւթ մ'ընծայեց քննութեան ու խորհրդածութեան:

Թէ Հայք, գէթ տարբեր ուրեք, վարեցան Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքին համեմատ, ասոր վճռական ապացոյցն այն է որ՝ դարեր յետոյ՝ տեսնուեցաւ որ Խրիմու, Լեհաստանի, Կալիցիոյ, Թրանսիլվանիոյ և այլ տեղերու Հայ գաղթականութիւնք իրենց ազգային-ժողովրդական ինչպէս և լոկ եկեղեցական դատերը կ'վարէին Մխիթարայ Դատաստանագրոց համեմատ, զոր իբրեւ Հայոց Օրէնք երկար ժամանակ ճանչցած էին Լեհաստանի թագաւորք և Ռուսաց կայսրք, և մասնաւոր հրամանագրերով արտօնած և ապահոված էին նոյն ազգային Օրէնքին հայ դատաւորներու ձեռամբ գործադրութիւնն Հայոց մէջ: Վրացիք ալ իրենց օրէնսդրութեան մէջ շատ բաներ փոխ առած են հայ իրաւաբանին Օրէնսգրքէն:

Արդ, Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքին Ա. մասին մէջ, որ մակագրեալ է «Եկեղեցական կանոնք», ամուսնական օրէնքները մեծ տեղ մը կ'գրաւեն: Ի դիւրութիւն մեր այն ընթերցողաց որք առիթ չեն ունեցած ձեռք ձգելու Մխիթար Գոշի գիրքը, հոս կ'դնենք այն յօդուածներ ուր արտօնուած է երկրորդ պսակն ի կենդանութեան միւս կողմին:

Յօդ. 5. — «Յաղագս դատաստանաց առն եւ կնոջ որք անկար գոն լուծանել զկուսութիւն»: — Անկարողութեան այն ողորմելի պարագային մէջ, եթէ կինն ուզէ, կրնայ չարտօնակել իր կենակցութիւն էրկան հետ: Ապա թէ ոչ, կ'լուծուի: Կինն եւ կ'տանի բերած օժիտն, եւ ուրիշ էրիկ կ'առնու: Այրն ալ կրնայ կ'ծրգուիլ նորէն, բայց այս անգամ... այրի կին մը առնելու պայմանաւ: Դիտեցէք հայ իրաւաբանին նրբանկատ զգուշութիւններն: Հիմակ այնքան բարակը չեն փնտռեր: Ամէնէն խուփած մարդուն ամէնէն թարմ կոյսը կ'յանձնեն:

Յօդ. 6. — Այսահարութեան, բորոտութեան, որկոտութեան, հաշմութեան եւ այլ երկարժամանակեայ եւ անբուժելի հիւանդութեանց մէջ, այր եւ կին կրնան թողուլ զիրար եւ «նոր ամուսնութիւն կընքել»: Այսպէս կ'ընեն՝ բացարձակ կամքով, եթէ նախ քան զամուսնութիւն մին միւսէն ծածկեր է իր հիւանդութիւն: Բայց եթէ հիւանդութիւնն յետոյ երեւան ելեր է, և թոյլ չի տար ամուսնական պարտաւորութեանց կատարման, նոր ամուսնութիւն կնքել ուզող ամուսինը պարտի ամենայն քաղաքավարութեամբ ստանալ միւսին հաւանութիւնը: «Կալանդըրին» ալ այսչափ կրնայ ըլլալ:

Յօդ. 7. և միւս Յօդ.ք ց104րդ. — Գերի տարուած եւ 7 տարիէ հետէ լուր չառուած մարդուն կինն «իշխան է (արտօնեալ է) առնուլ երկրորդ այր» փոխադարձաբար, էրիկն ալ: Բայց եթէ առաջին այրը (կամ կինը) ողջ առողջ վերադառնայ, կըրնայ պահանջել որ իր օրինաւոր ամուսին վերադարձուի: — Տեսանք Դուինի Ե. եկեղեցական ժողովոյ այս կանոնն, որուն համեմատ առաջին պսակ մը կ'լուծուի օրինապէս, եւ յետոյ՝ երկրորդ պսակ մ'ալ կ'լուծուի՝ միեւնոյն կնոջ վրայէն: Ինչպէս կ'երեւի, անլուծելիութեան «բիացայն» շատ վար էր Հայոց մէջ 1,250 տարի առաջ, երբ գումարեցաւ այս պատմական ժողով՝ եկեղեցական պատմական պարագաներու մէջ:

Յօդ. 8. — «Ցորժամ դիւական ախտիք զմիմեանս այր և կին ատիցեն առանց պատճառի չնութեան» կըրնան թողուլ զիրար, և փոխադարձ հաւանութեամբ մին և միւսը կրնան «նոր ամուսին առնուլ»: — Ահա լայնկէկ դուռ մը՝ ամուսնական կեանքին մէջ մտնել ելնելու համար: Արդի հիմնական եւ գիտական Բժշկութիւնը «դիւական ախտ» չի ճանչնար, այս օրէնքին ալ ներկայ սերունդն այնքան պէտք չունի: Բայց հարկ է յիշեցնենք որ երբ Մեծն Նաբոլէոնի օրով Ֆրանսայի քաղաքային և պատմական օրէնքները կարգի կանոնի դրուեցան և Քոտ Նաբոլէոն կոչուած հրաշակերտը լոյս տեսաւ, ամուսնական գլխին մէջ կար յօդուած մը որով «փոխադարձ հաւանութեամբ ամուսնալուծումը» կ'արտօնուէր: Երբ Պուրպոնեանց հետ կաթոլիկ կուսակցութիւնն յիշխանութիւն դարձաւ, Քոտ Նաբոլէոնէն ջնջուեցաւ ամուսնալուծման օրէնքն, եւ ընդ նմին նաեւ այս տրամադրութիւն: Երբ 1884ին Ֆրանսա վերահաստատեց Ամուսնալուծման օրէնքն, անոր մէջէն ջնջեց «փոխադարձ հաւանութեամբ ամուսնալուծումը», զոր ուրիշ մեծ ազգեր ալ չեն ընդունիր: Բայց Ռումանիոյ օրէնքը կ'արտօնէ ամուսնալուծման նաեւ այս ծայրայեղ ձեւը:

Յօդ. 9. — «Յաղագս դատաստանաց առն և կնոջ»: — Եթէ ի չար յայտնութեան ախտս գտցի կին ուրուք, իշխան լիցի այրն արձակել զնա ըստ հրամանի Տեառն: Եւ զի ո՛չ թողացուցանէ զարձակեալն առնուլ՝ զի ընդ առնն հաշտեսցի, ըստ Առաքելոյ, եւ կամ անայր մնասցէ, վասն որոյ զգլխանալով կնոջն՝ իշխան լիցի (արտօնուի) այրն զարձեալ առնուլ, եւ այդ առանց բանի պոռնկութեան: «Կինն ոչ լիցի առնն, ըստ Դատաստանի կանոնաց (*), բայց այրն իշխէ առնուլ կին:» Եթէ կինն առնն լիցի ըստ հրամանի առնն՝ իսկ կին ո՛չ իշխէ ի չ... առնէ ... բայց ... ժամանակ մի մեկնեցի:

Ըսել կ'ուզէ. — Եթէ կինն անհաւատարիմ է, այրը կ'արձակէ զնա, և կ'առնու երկրորդ կին: Իսկ կինը չի կրնար երկրորդ այր առնուլ՝ բայց եթէ հաւանութեամբ այն էրկան որուն դէմ մեղանչած էր: Իսկ եթէ այրն է անհաւատարիմ, կինը չի կրնար պսակը լուծել տալ, բայց կրնայ ժամանակ մը բաժնուիլ: (Ուրիշ բան է եթէ ներեն իրարու:)

Այս վերջին տրամադրութեանց նման տրամադրութիւն մը կար Նաբոլէոնեան Օրինագրքին մէջ ալ: Ցայսօր արեւմտեան ազգերու օրէնքներն ինչ պայմանաւ որ կ'արտօնեն էրիկն՝ երկրորդ կին առնելու, ճիշդ նոյն պայմանով կամ նոյնքան դիւրաւ չեն արտօներ կինն՝ երկրորդ էրիկ առնելու: Ուրեմն ուրեմն, որպէս զի կինն արտօնուի ամուսնութիւնը լուծուած հաշակելու, պէտք է որ էրկան անհաւատարմութիւնն ընտանեկան յարկին տակ գործուած ըլլայ: Անգլ. ամուսնալուծման օրէնքով, որ համեմատապէս նոր է, անհաւատարմութիւնն որ կողմէ ի գործ դրեր է՝ անոր դէմ և ի վնաս անոր կ'վճռուի ամուսնալուծումը: Ցանցաւոր կողմն ալ կրնայ կարգուիլ նորէն, բայց կան անկլիքան եկեղեցականներ որք յանցաւոր կողմին գլուխը նորէն ձեռք դնելով պսակելու խղճահարութիւնն ունին: Գաղղ. օրէնքով, ամուսնացեալ կինն իր հոմանիին հետ օրինաւոր ամուսնութիւն չի կրնար կնքել: Մեր Գէորգ կաթողիկոս ալ սյս տրամադրութեան համեմատ շարժեցաւ նշանաւոր առթիւ մը: Երբ Մշեցի հանգուցեալ խմբագիրը բժիշկի մը կնոջն հետ կենակցեցաւ, այն կաթողիկոսն որ սկզբամբ հակառակ էր ամուսնալուծման՝ արտօնեց բժիշկն երկրորդ անգամ կարգուելու, բայց հակառակ այնքան թախանձանաց երբեք չթոյլատրեց խմբագիրն իր հոմանիին հետ պսակուելու: Այս էր բուն պատճառն որ խմբագիրն իր թերթին մէջ մինչեւ վերջն ոխերիմ թշնամի եղաւ կաթողիկոսին: — Բայց մեք դառնանք Մխիթար Գոշին:

Յօդ. 10. — Ի դէպ սմլութեան, եօթն տարի եսքը, կ'արտօնէ կնքել «երկրորդ ամուսնութիւն», փոխադարձ հաճութեամբ:

Յօդ. 12. — Առնելութեամբ բաժնուած և երկրորդ անգամ ամուսնացած այր և կին կրնան նորէն առնուլ զիրար, յետ մահուան երկրորդ ամուսնոյն: — Բաղդատեցէք Ամուսնալուծման ֆրանսական արդի Օրէնքին հետ: Գաղղիացիք հարկաւ մեր Մխիթար Գոշը չեն կարդացած, (մանաւանդ որ՝ այնպիսի պատճառաւ մը զոր եսքը պիտի յայտնենք՝ Մխիթարեանք երբեք չեն տպած Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրքը.) բայց քրիստոնեայ ազգերուն համար ամուսնական օրէնքին աղբիւրները գրեթէ նոյն են:

Յօդ. 13. — Եթէ այրն եօթն տարի երեսի վրայ թողու կինն առանց ապրուստի միջոց տալու, և եթէ իր ընթացքը չփոխէ կնոջ բողոքներուն և իշխանութեան յորդորներուն հակառակ, կինը կրնայ ուրիշ էրիկ առնուլ, իսկ անգամ այրը չի կրնար պսակուիլ ուրիշ կնոջ մը հետ: — Ուրիշ բան է, կ'ըսէ Մխիթար Գոշ, եթէ կինն՝ իր երկրորդ ամուսնութեան մէջ երջանիկ՝ խղճայ իր առջի էրկան վիճակին, և արտօնէ զնա ուրիշ կնոջ մը հետ պսակուելու:

Յօդ. 14. — Եթէ ոչ գոյ կուսութիւն, այրը կրնայ առնուլ «այլ կին», և կինն «այլ այր»:

Հիմակ՝ ուշադրութիւն: Մեծ կանոնն է որ կուգայ —

Յօդ. 56. — «Եթէ ոք արձակեսցէ զկին իւր վասն բանի պոռնկութեան և կամ վասն այլ չարագործութեան, որ ո՛չ միայն այրն, այլ և աշխարհ վկայէ չար գործոց նորա, արձակեսցէ՝ ըստ Դուինի գլա կանոնի: Բայց մի ամ աշխարհեսցէ, ի ձեռն ողորմութեան սրբեսցի, և հաղորդեսցի օրինացն, եւ եթէ կամեսցի, կին առցէ, եւ կինն այլ առնն չիշխէ լինել մինչդեռ կենդանի է այր նորա:»

Մխիթար Գոշի այս տրամադրութիւն բացառապէս թանկագին է. զի որոշակի կ'ցուցնէ թէ 325 թուին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի նախագահութեան ներքեւ գումարուած եկեղեցական փառաւոր և հոգեզուարճ ժողովոյն դրած ամուսնական մեծ կանոնն ինչպէս կը մեկնուէր ԺԲ. դարուն մէջ: Այն մեծ ժողովոյն դրած կանոնն՝ ինչպէս գիտէք՝ հետեւեալն էր. —

«Ոչ վասն պոռնկութեան արձակէ զկին իւր, ԱՐՁԱԿԵԱԼ ԼԻՑԻ, Բայց մի ... ամ ... »

Մխիթար Գոշ նոյն բացատրութիւնը կ'կրկնէ («մի ամ սրբեսցի»), և կ'ցուցնէ թէ ինչպէս պիտի ըլլայ սրբուիլը՝ ճշդիւ կ'հետեւի Ս. Լուսաւորչայ կանոնին, լուսաբանելով զայն: Եւ առաջին կնոջ արձակումէն եսքն, էրիկն երկրորդ կին առնելու արտօնելով, կ'ցուցնէ թէ հին Հայք և հին Հայրապետք Տեառն մերոյ այն նշանաւոր «արձակումն» բառը լոկ «բաժանումն» մտօք չէին առներ, այլ կինը բացարձակ թողլու, ամուսնական կապն խզելու մտքով կ'առնէին:

Յօդ. 83. — «Եթէ ոք ի արքենի իցէ, կամ մարմնաղեղ, եւ կեղծաւորութեամբ կին առնիցէ, եւ կնոջն հաւանալ ի վերայ գործոյն, իշխան է ի կալ եւ ի քակել: Եւ եթէ քակիցէ, ում եւ կամի լիցի առն:»

Յօդ. 94 — Կ'նշանակէ այն մարմնական տանջանքներ եւ ապաշխարութիւններ զորս պարտի կրել էրկան մը հոմանին, որ պատճառ եղած էր հաւատարիմ կնոջ լքուելուն, կամ առնել քակելուն ընտանեկան յարկէն: Այրը չի կրնար կարգուիլ իր հոմանիին հետ: — Մխիթար Գոշ եօթն դար առաջ ի գիր առեր է օրէնք մը, զոր Ֆրանսա 1884ին միայն հաստատեց:

Մխիթար Գոշ ուրիշ յօդուածներու մէջ ցուցած է նաեւ առն և կնոջ ընչից բաժանումն, ի դէպս ամուսնալուծման:

Մխիթար Գոշը չփակած, յիշենք իրեն նպաստաւոր վկայութիւն մ'ալ: Զամչեանի խօսուն աշուըները դէպ հոմ դարձած են անդարձ: Բովանդակ Հայ. Պատմութեան մէջ ուրիշ բան չի տեսներ գրէթէ բայց եթէ Հռոմայ Սրբազան Պապին զրկուած գիր դաւանութեան եւ թուղթ հպատակութեան: Հետեւապէս, Զամչեան կ'ատէ ամուսնալուծման սկզբունքը: Ադով հանդերձ, իր Պատմութեան Գ. հատորին մէջ խօսելով Մխիթար Գոշի վրայ, կ'գովէ անոր ուսմունքն, հմտութիւնը, փորձառութիւնն, Եկեղեցական այն մեծ ժողովներն ուր իր ներկայութիւն այնքան խնդրելի և ակնածելի էր, եւ յիշելով անոր Դատաստանագիրքը, կ'ըսէ թէ այս Դատաստանագիրքը «խոհական մտօք յօրինեց»:

* * * Ինչպէս տեսանք, Ամուսնալուծման սկզբունքն հին Հայերուն անծանօթ չէ եղեր: Ամէն պատճառ ունինք պնդելու թէ մեր Նախնիք ամուսնական օրէնք եւ իրաւունք ըսելով՝ նախ եւ առաջ լուծելիութեան սկզբունքը ճանչցած էին՝ Արեւելեան Եկեղեցւոյն ամբողջութեան հետ: Աղէ՛կ, բայց եսքն ինչպէս եկեր մտեր է այս անլուծելիութեան գաղափարը զոր ա՛յնքան ծայրայեղ կերպով կ'պաշտպանէ յօդուածագիր Արքեպիսկոպոսն: Ե՞րբ, ո՞ր դարուն, ի՞նչպէս, որո՞ւ միջոցաւ այս խիստ վարդապետութիւն թափանցեր է մերիններուն մէջ, և այնքան կղերական գանկեր իրեն կապեր կաշկանդեր է: — Այս երեւոյթն ալ քննենք առաջիկայ յօդուածով:

(*). — Կ'ակնարկէ Նեոյ-Կեսարիոյ ժողովոյն (որ յամին 314) ԺԱ. կանոնը, Ս. Աթանաս Հայրապետին ԿԱ. կանոնն և Ազգ. Եկեղեցական Ժողովոց Կանոնները:

ՕՐՈՒԱՆ ՏՕՆԸ

Ս. ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍԻ ՎԱՆՔՆ ՈՒ ՎԵՐՋԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

Աղբակու կեդրոնական քաղաքէն՝ այն է Պաշգալէէ 4 ժամու չափ հեռու դէպի արեւելահիւսիս, բարձր բլրոյ մը վրայ կ'գտնուի այդ նշանաւոր մենաստանն՝ ընդարձակ նստուածքով, պատկառելի դիրքով և հնութիւն բուրող տեսքով. իր չորս կողմը կ'տարածուի Աղբակու դաշտը՝ պարզելով համայնապատկեր մը, զոր դիտելով չես կշտանար: Հոյակապ տաճարն, որու վրայ կ'բարձրանան երկու կաթողիկէներ՝ մին մեծ և միւսը փոքր, բարձրագոյն ճարտարապետութեան հրաշակերտ մ'է՝ մեհենական ճաշակով շինուած. հիմնադիրներու մէկուն կամքն ու փափաքն և միւսին գանձն ու պատիւը միանալով ճարտար արուեստագէտի կարողութեան՝ կառուցած են այդ աննման տաճարն, ուր տասն եւ վեց դարերէ ի վեր կ'փառաբանուի այն Աստուածը, զոր քարոզեց Բարթուղիմէոս: Տաճարին ներքին ձեւն ալ սքանչելի է. վեց բոլորակ սիւներ՝ իրարմէ համեմատական հեռաւորութեամբ կանգնած պատերու առջեւ կը բարձրացնեն հսկայական կամարներն, որոնց շինուածքին ամրութիւնն ու ճարտարապետութիւնն հիացում կ'ազդէ դիտողին: Աւագ սեղանը մանաւանդ՝ հնութիւն կ'բուրէ շինուածքով ու ձեւով, և կ'տարբերի հիմնականներէն, այնպէս որ տաճարին ուրոյն մէկ մասը կ'կազմէ՝ բաժնուած ըլլալով դաշէն որմով մը, որու մէջտեղէն բացուած դռնէ մը կ'մտնուի ներսը՝ սեղանն. այդ ձեւ շինուածքն որ յունական տաճարները կ'յիշեցնէ, յատուկ է մեր ամենահին վանքերուն: Ձախակողմեան սեղանը փոքրիկ մատուռ մ'է, որ է վկայարան Ս. Բարթուղիմէոսի. հոն է Ս. Առաքեալին համբուրելի գերեզմանն, որու անշուք տապանաքարին վրայ կ'կարդացուի «Այս է տապան հանգստեան Սրբոյ Բարթողիմէոսի առաքելոյն առաջին լուսաւորչի...»: Աջակողմեան սեղանը կ'կոչուի «Հոգեւորապետի Սեղան», չեմ գիտեր ի՞նչ պատճառաւ: Եկեղեցւոյ դրան արտաքին ճակտին վերեւ քանդակուած է Հայր-Աստուածի պատկեր մը՝ Եզեկիէլ մարգարէի տեսիլքին համաձայն հրեշտակներով և սերովբէներով. այդ պատկերին տակն ալ Ս. Բարթուղիմէոս՝ նժոյգի հեծած՝ տէգով կ'բսպանէ վիշապը: Ասոնցմէ զատ կան դրան երկու կողմերը քանդակուած չորս մարդու պատկերներ՝ բնական մեծութեամբ՝ որոց ամէն մէկուն ձեռքը գործիքի պէս բան մը կ'տեսնուի. կ'ըսեն թէ եկեղեցին շինող ճարտարապետներն են ասոնք: Կան նաեւ ուրիշ քանդակներ որք կ'ներկայացնեն Յովնանէս Մկրտչի գլուխն, և երկու բուրվառակիր մարդիկ: Ցաւելի է որ այդ քանդակներ կոտրտուած և իրենց նրբութիւնն և տեղ տեղ եղծուած, հարուածներ կրած ըլլալով ժամանակաւ մարդկային ձեռքերէ:

Վանքիս նորոգութիւններ կ'յիշուին ըստ արձանագրութեանց. անգամ մը Փիլիպպոս կաթողիկոսի օրով (1630—1655). և անգամ մ'ալ Հէքքարիի կուսակալ Խիւսրէվ փաշայի օրով 1751ին:

Վանքը շատ անգամ մնացած է երկրաշարժէ, որ յաճախ տեղի կ'ունենայ Աղբակու մէջ, ինչպէս որ 1715 ին պատահած սոսկալի երկրաշարժէ մը կործանած էր տաճարին գմբէթը: Վերջին նորոգութիւնը կատարուած է ասկէ քառորդ դար առաջ՝ այն է 1872ին՝ վանահայր Եղիազար վարդապետի օրով, որուն բարեւոք պաշտօնավարութիւնն և վանքին պայծառութեան համար տարած խընամքը գովութեամբ կ'յիշուին:

Ս. Բարթուղիմէոսի վանքն ունեցած է երբեմն արտաքոյ կարգի պայծառութիւն, և օգտակար եղած է Աղբակու ժողովրդեան՝ կրօնական եւ կրթական տեսակէտով. դարուս ըսկիզբներն ունէր 15ի չափ կրօնաւոր միաբաններ. այժմ վարդապետ մը և քանի մը մշակներ միայն կ'բնակին իբր պահապան:

1878ին Սովելոց Ցանձնաժողովն 200 ոսկի ծախսելով վարժարան մը շինեց վանքին մէջ, սակայն բանի մը տարի անցած և կ'Միայ փակեալ: Վանքն ունի ընդարձակ հողեր և մարգագետիններ, որոց շուրջը ձիով հազիւ կրնայ 4 ժամէն բոլորուիլ. բանք սակայն ցաւօք սրտի, թէ հողերուն մեծագոյն մասին սեփհականութեան իրաւունքը շատոնց կորսուած է քիւրտ ղուպէկներու պակասութեամբ: Գիտաւոր եկամուտներէն Սալմաստի (Պաքպասստան) կղզիներու քրդովրդեան բարեպաշտական նուէրներն, որք միանալով մասամբ մշակերդ հողերու արդիւնքին՝ պարին 200 ոսկիի չափ գումար մը կըրնան կազմել: Վանքն ընդհանուր կառավարութեան կ'կարօտի. տաճարին մէկ կողմը ճաթած է արդէն և փլուզում կ'սպառնայ. այդ պարագան քանի մը տարիներէ ի վեր մեծ հոգ կ'պատճառէ Վանայ Առաջնորդարանին, որուն հոգեւոր իրաւասութեան ներքեւ է վանքն, և Պատրիարքարանին. սակայն գործնական տնօրէնութիւն մը չէ կրցած տեղի ունենալ մինչեւ ցարդ՝ տնտեսական տագնապն ալ վրայ հասած ըլլալով. եթէ այդ վիճակ շարունակուի և չփութացուի նորոգութիւնը, քայքայումն ընդհանուր պիտի ըլլայ և մոռացութեան վէմ — քար բերնիս — ընդ միշտ պիտի դրուի աստուածային փառաբանութիւնք Ս. Բարթուղիմէոսի տաճարին մէջ:

Ցաւալի լուր մը. — Աղբակէ Ս. Բարթուղիմէոսի վանքի վանահայր Ցակոբոս վարդապետի կողմէ վերջերս Պատրիարքարան հասած տեղեկութիւնք կ'գուժեն թէ սպառնացող փլուզումը տեղի ունեցած է արդէն անցեալ օգոստոսի 16ին: Սաստիկ երկրաշարժէ մը փլած է տաճարին հիւսիսային պատն, և նորոգութիւնն 200 ոսկիի կ'կարօտի, ծանուցած է նաեւ որ եթէ յապաղի այդ նորոգութիւն, տարի մը չանցած տանիքն ալ գմբէթն ալ պիտի փլին և այն ատեն 1000 ոսկի պիտի չբաւէ: Բարեպաշտ ընթերցողները պիտի հարցնեն՝ այժմ թէ պիտի չգտնուի՞ արդեօք այդ ծախքն հոգալու կարող բարեպաշտ ազգային մը, որ քսանը բանայ՝ փրկելու համար Ազգին այդ կրօնական հաստատութիւնն անկանգնելի կործանումէ: Ցուսանք:

Ց. ԹԱԹԱՐԵԱՆ

Ց. Գ. — Վերջին լուր. — Յօդուածիս վերջակէտը դրած էի արդէն, երբ ուրախութեամբ իմացայ որ մէկ-երկու պատուական ազգայինք տրամադրութիւն ունին եղեր Ս. Բարթուղիմէոսի տաճարին նորոգութեան ծախքն հոգալու. ողնի՛ս հոգինին, որք գիտեն բարեգործութեան մէջ փնտռել հաճոյքն և գանձել իրենց գանձն երկինքի մէջ, ուր ոչ ցեց կ'ուտէ եւ ոչ ուտիճ կ'ապականէ: Ապսանք զբ...:

Նոյն

ԱԹԷՆՔԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

Ընէբերեան կացութիւն. — Թէսալիայի գաղթականութ. — Վերջին ելոզը. — Թուրք բանկեր. — Հայ գաղթականութ. — Հնգէեւոր հողուոր մը պէտքը.

Աթէնք կ'ապրի քրիզ քրիզ կազմութեան միջոցի մը պատկառելի (էակութիւն) ժողովուրդն ուրախ է. հարցերը ... ամէն ... զաւակներուն գործարանութեանց կ'ննչեցնէ: ... նէրն են. բացուեցան, ... թիւնը կ'դիմէ ամէն գիշեր: Բանաստեղծ թաւով ազգամ գաղթականներ կան ինչպէս նաեւ պատերազմէն վերադարձ...

Հող կամաւոր զինուորներն, որք մերկ և անօթի՝ գրեթէ փողոցները կ'անցընեն գիշերներն այս ցուրտ եղանակին մէջ։ Քանի քանի անգամ դիմումներ ըրին կառավարութեան, իրենց թշուառութեան մասին, բայց նա չլսեց. այս առթիւ փոքր անկարգութիւններ պատահեցան փողոցներու մէջ, սակայն ոստիկանութիւնն անմիջապէս վերահաստատեց խաղաղութիւնը։ Ձմեռն ալ՝ իրենց բախտէն այս տարի սովորականէն առաջ սկսաւ։ Թեսալացի գաղթականներն հետզհետէ կ'մեկնին իրենց տեղերն. անհամբեր կ'սպասէին այդ մեկնման երջանիկ վայրկեանին։ Աթէնք կ'սկսի թափուրնալ. օտարները կ'մեկնին, հարուստին ալ ուզած բանն է, որովհետեւ իրենց գործին արգելք և գլխուն փորձանք էին եղած ժամանակէ մը ի վեր։

Բուն Աթենացիք հազիւ կ'կազմեն օտարականաց մէկ քառորդ մասը։ Ժամանակի մը համար Աթէնքի մէջ ապրիլ անտանելի է դարձած. ամէն ինչ սուղցած է. հացին գինը 60 լեփտա է, մանաւանդ այս միջոցին, որ տրախմին արժէքն ալ բարձրացած է. օսմ. ոսկին 35 տրախմի է. իսկ ֆրանսականը 30½, մինչդեռ քանի մը ամիս առաջ 3—4 տրախմի աւելի էին իրենց արդի արժողութեննէն։ Բնակարաններն ալ սուղցած են։

*** Գեղեցիկ սեռն հագուստի և արդուզարդի նորաձեւութիւններով զբաղած է. անցեալ ողբալի դէպքերն իրենց երազի պէս կ'թուին. առաւօտէն մինչ երեկոյ փողոցներն են, իրենց զբաղումն է մէկզմէկ տեսնել, իրարու հագածները, ձեւերն և շարժումները քննադատել, և գիշերներն ալ թատրոն երթալ Թավուլարիի անմահ Օթելլոն տեսնելու ։ Մ. Թավուլարի Յունաց Ադամեանն է. անցեալ շաբթու ներկայացուց Շէքսփիրի մի շարք հճաչակներն ։ Կ'ըսեն թէ՝ իրմէ աւելի փորձառու կայ՝ Մ. Ալէքսիատիս, բայց զինքը տեսնելու բարեբախտութիւնը չենք կրնար ունենալ դժբախտաբար ; որովհետեւ անկարող է եղեր այլ եւս բեմ ելնելու ծերացած ըլլալուն համար. կայ նաեւ երրորդ մը, Մ. Քոթոփոլի, Տեսայ զինքը Համլէթի դերին մէջ և Մ. Թավուլարին Օթէլլոյի մէջ. սա արդարեւ աւելի բարձր էր, քան Մ. Քոթոփոլոն։ Տիկին Բարասքէվոփուլօ, Յունաց Սարա-Պէրնարն, հիանալի էր Դեզտէմոնա Տիկին և մանաւանդ Փոլիֆրոնի վերջին յիմարական տեսարանին մէջ։ Յոյն դերասանութիւնը բաւական յառաջացած է։ Այս ձմեռուան առթիւ Մ. Թավուլարի խումբը պատրաստած է լաւ բեմերգութիւններ, որ կ'բաղկանայ այլ և այլ ազգերու գլուխ գործոցներէն։

*** Քիչ մ'ալ մեր գաղթականաց մասին։ Հայ գաղթականք քիչ շատ մէկմէկ գործերով զբաղած են. կրօնական մխիթարութիւնը միայն կը պակսի իրենց. կան 1—2 երախաներ, որոնց ծնողքն անհամբեր կ'սպասեն անծրդ. քահանայի մը, մկրտել տալու համար. եթէ ոչ, ստիպեալ յոյն պիտի մկրտուին. կան արդէն քանի մը տղայք որք յոյն մկրտուած են. քեռ վերջերս հայ երիտասարդ մը ամուսնացաւ հելլենուհիի մը հետ յոյն ծէսով։ Չգիտենք թէ ինչո՞ւ Պատրիարքարանը մեզի խորթ աչքով կ'նայի, մինչդեռ անդին Պուլկարիոյ գաղթականութեան կրօնական և նիւթական ամէն միջոցներ խորհեցաւ։ Հազիւ թէ մեծ դժուարութեամբ մատուռ մը բացինք 10 ամիս առաջ և պարծաւորեցանք գոցել զայն. ամէն ինչ կարգին էր, սակայն քահանայի մը ապրուստն անկարող եղանք հայթայթել։ Եգիպտոս միայն ձեռք մը հագուստով, մէկ ամսուան վճարելով էն. օգնեց մեզ. շնորհակալ ենք տեղւոյս Թաղ. Խորհրդէն, արդէն այնքան բան չէինք սպասեր Եգիպտոսէն, որքան մեր Պատրիարքարանէն։ Զգեստներն և անօթները տակաւին մեզ մօտ կը մնան, պէտք ունինք միայն քահանայի մը և մատուռի մը. չմոռնամ ըսել թէ լաւ երգեցիկ խումբ մը ունինք։ Պատրիարքարանն և Կրօն. Ժողովը; թող հաճին միջոցներ խորհիլ տեղւոյս հայ գաղթականութեան մասին, յառաջիկայ Ս. Ծննդեան առթիւ ուղարկելով մեզ բարեբուն և գործօն նեայ քահանայ մը, հանդերձ նիւթական մի փոքրիկ օգնութեամբ ։ Կ'յուսանք թէ այս անգամ գաղթականութիւնս ուրախութեամբ մը պիտի ողջունէ Պատրիարքարանի կողմէ ուղղեալ հովուին գալուստը ։

Աթէնք, 20 Նոյ. 1897

ՊՕՂՈՍ ԴԱԼՅԵԱՆ

ՏՈՔԴ. Ե. ՄԱՍԻՍ
(Բերա) Թաքսիմ փողոց Թիւ 10
Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջն և կ'դարմանէ մանաւորաբար ներքին հիւանդութիւնները, մորթի և ծննդաժիզական գործարանաց ախտերը։ Իչ. օր աղքատ հիւանդները ձրի։　26—7

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿՆՔՈՒԱԾ.— Հելլէն դահլիճը Փթիոդիտէի բանակին հրամատար գնդ. Քալքամանոսի ծանոյց Հաշտութեան Դաշնագրին ստորագրուած ըլլալը։ Անցեալ կիրակի օսմ. և հելլէն յառաջապահներու սպայք չէզոք գօտիին վրայ տեսակցեցան. համաձայնութիւն գոյանալով սպիտակ դրօշները վերցուեցան այդ տեղէն։ Որոշուեցաւ որ երկու բանակներն յետ այսորիկ հաղորդակցին առանց սպիտակ դրօշի։

—Հաշտութեան Դաշնագիրն՝ Եորկիոս Թագաւորին կողմէ վաւերանալուն, մագաղաթի վրայ օրինակուելով Կ. Պոլիս պիտի ղրկուի՝ գեղակերտ պահարանի մէջ դրուած՝ վրան արքայական թագով զարդարուն։

—Հելլէն շոգենաւ մը Կ. Պոլիս պիտի գայ առնելու հելլէն գերիներն որք կ'գտնուին Սէլիմիյէ զօրանոցին մէջ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ հելլէն կառավարութիւնը նկատելով որ հակակշռի օրինագծին տրամադրութիւնք կը վնասեն երկրին ելմտական տնտեսութեան, ծանուցագիր մը կ'պատրաստէ խնդրելու Մեծ Տէրութիւններէն որ հակակշռի պայմանները չափաւորուին։ Կ'ըսուի թէ ելմտական նախարարն յայտարարեր է որ գործադրել ուզուած հակակշռի պայմանները ծանր են։

—Վոլոյի հետ թղթատարական հաղորդակցութիւնք այժմ հելլէն շոգենաւերու միջոցաւ կ'կատարուին։

—Զինուորական քննիչ յանձնաժողովն որոշեց զինուորականութենէ վտարել Կոլլիմիս հազարապետն և Զուգումիս հարիւրապետն որք պատերազմի ատեն իրենց պաշտօնատեղիէն հեռացած ըլլալուն համար ամբաստանուած են։

—Թորփիլներու խնդրոյն համար ամբաստանուած ծովատրակետ Անտիփասիս յպաշտօնանկ պիտի ըլլայ ։

—Հակակշռի Յանձնաժողովոյ ֆրանսացի, գերմանացի ու անգլիացի անդամք անցեալ կիրակի խորհրդակցեր են ելմտական նախարարին հետ ։ Գերման պատուիրակը, միւսներուն մեկնելէն յետոյ, մինչեւ իրիկուն նախարարին քով մնացեր է ։

—Ծովային նախարարութիւնը տեղեկութիւն առաւ թէ չորս թնդանօթակիրներ որք Արգոյի ծովածոցը կը գտնուին և չեն կարող Բրէվէզայի ջրանցքէն դուրս ելնել, փոխադրուելու մէջ չեն ։ Նորոգութեան մեծ պէտք ունին, և որովհետեւ ծովածոցէն չեն կրնար դուրս ելնել, շատ պիտի վնասուին եթէ անմիջապէս դուրս չելնեն ։ Նախարարութիւնը ճարտարագէտ մը ղրկեց Վոնիցա քննելու թէ կարելի՞ է տեղւոյն վրայ նորոգել և ո՞րչափ ծախք կ'երթայ ։ Նախարարութիւնը մտադիր է յառաջիկային փոքր նաւարան մը հաստատել ի Վոնիցա ։

ՀԵԼԼԷՆ պատուիրակները՝ Մավրոկորտադո իշխան եւ Մ. Սդեֆանու այս օրերս Աթէնք պիտի երթան, ուր մէկ քանի օր մնալէ եւ հրահանգ ստանալէ յետոյ, նորէն Կ. Պոլիս պիտի գան միւս պայմանագրութեանց վրայ բանակցելու։

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն Դեկտ. 10 թուով թէ պատերազմի դէպքերը քննելու համար կարգեալ խորհրդարանական յանձնաժողովն հաստատեր է թէ Յունաստան պատերազմի ձեռնարկելուն ո՛չ յաղթելը խորհեր է եւ ոչ պարտուիլն, այլ միայն պատերազմ ընելով Եւրոպան միջամտութեան պարտաւորել։

ՔԱԼԱՄԱՔԱՅԷ կ'հեռագրեն առ Իգտամ թէ սահմանագլխոյ գծման յանձնաժողովը գործի ձեռնարկեր է ։

ՀԵԼԼԷՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ։— Աթէնքի թերթերը կ'ըսեն թէ Երեսփ. Ժողովն եթէ իր նիստերու դադարման համար դահլիճին առաջարկութիւնը մերժէ, այս կերպով նախարարութեան դէմ անվստահութիւն յայտնած պիտի ըլլայ, որով նախարարական տագնապ յառաջ պիտի գայ ։ Աթէնքի լրագիրք շատ ծանր կ'գտնեն այս կարգի հետեւանք մը ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ այն յանձնաժողովն որ Լարիսա, Ֆարսալա և Տոմոքո թողուած հելլենական զէնքերու, ռազմամթերքներու և այլոց մասին քննութիւններ կ'կատարէ, հաստատեր է թէ ամենէն աւելի Լարիսայի մէջ թողուած են ։ Այս առթիւ կարգ մը սպաներ իբրեւ ամբաստանեալ կ'հարցաքննուին ։

ԹԵՍԱԼԱՑԻ գաղթականներէ անոնք, որք հաստատած են թէ արհեստով մը իրենց ապրուստը պիտի ճարեն, 300ական տրախմի նպաստ ստացեր են։

ԿՐԵՏԷ. — Հանեայէ կ'հեռագրեն առ Սդանտարտ թէ Կոլուխովսքի կոմսին բանախօսութիւնը խորին տպաւորութիւն ըրեր է Կրետացի պետերուն վրայ, որք յանձն պիտի առնուն եղեր իրենց ազդեցութիւնը գործածել՝ համոզելու ապստամբներն որ համակերպին Եւրոպայի կամաց և զինաթափ ըլլան ։

—Սրբինալինկայի Փրանս. հրամատարը տեղեկութիւն հաղորդեր է Կրետէի Ընդհ. Ժողովին թէ Մեծ Տէրութեանց ծովակալք որոշեր են Էլվէնտայի ծովախորշին նեղուցը փակելով, այդ տեղը նաւարկելի վիճակի մէջ դնել։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԵՀ ԽՈՒԺԱՆԻՆ ծայրայեղութիւնները կ'պախարակուին եւրոպեան մամլոյն մէջ առհասարակ։ Չեհերը միայն գերման և հրեայ էրիկ մարդիկը չզարկին, ու միայն անոնց վաճառատուները, դրամատնակներն ու տուները չկողոպտեցին։ Բարկոծեցին գերմանական եւ հրէական հիւանդանոցներն, որոց ապակիներն ու կահկարասիները կոտրտեցին, եւ մինչեւ իսկ հիւանդ տղաքներ վիրաւորուեցան արձակուած քարերէն։ Սրտաշարժ էր տեսնել հիւանդանոցի մը պաշտօնեաներուն առջեւ լալագին հիւանդներն իրենց գիշերազգեստով, որք գլուխնին դուրս հանած, կ'աղաչէին խուժանին՝ խնայել իրենց որ յանցանք չունէին, բան մը չէին ըրած, բանէ մը տեղեկութիւն չունէին։ Հրէից քանի քանի սինակոկաներ խորտակուեցան՝ ինչպէս եւ գերմանական դպրոցներ, Տէրբաթական, Ախտաբանական, Մարդակազմական Հաստատութիւններն ու Լութերական եկեղեցիները։ Անհնելի կերպով կատղած էր չեհ խուժանը։ Բան մտիկ չէր ըներ. ո՛չ կառավարութիւն, ո՛չ զօրք, ո՛չ սուրն, ո՛չ թագմհարուածեան հրացան։ Եւ Բրակայի խուժանին գազանական կատաղութիւնն ելեկտրական հոսանքի պէս վայրկենաբար տարածուեցաւ պոհեմական ուրիշ քաղաքներու մէջ։

ՈՍԿԵԴՐԱՄԻ հիման վրայ դրուեցաւ վերջնապէս Ռուսիոյ դրամական շրջաբերութիւնը։ Զարն իր Նոյմ. 14/26ի Ուքազով այս մասին վերջնական տնօրէնութիւնը ծանոյց, որուն համաձայն ասկէ ետքը կոլուսելիք թուղթ-մանէթներուն վրայ տպուած պիտի ըլլայ թէ Ռուսիոյ Կայսերական Դրամատունը պարտաւոր է ներկայացուելուն պէս ոսկեդրամ վճարել ի փոխարէն այս թղթադրամին, Իմբէրիալ մեծ ոսկին 15 Ռ.ի հաշուով. Փողերանոցն հետզհետէ կ'պատրաստէ 5, 7½ եւ 15 Ռ-նոց ոսկեդրամներ։ Հիմակ ի շրջաբերութեան կայ մէկ միլիառ 69 միլիոն Ռ.ի մանէթ թղթադրամ, և ոսկի մթերքն է մէկ միլիառ 160 միլիոն Ռ. ։ Ա՛լ վախ չկայ որ ռուսական թղթադրամին յարգը կոտրի։ Բայց այս դրամական մեծ բարեփոխութեան համար Ռուսիա պարտական է Ֆրանսայի միլիառներուն։ Նոյնինք ի փոխարէն ի՛նչ պիտի տայ Ֆրանսացիներուն։

ՍՊԱՆԻՈՅ նախարարներէ մին յայտարարեր է թէ Նիւ-Եորքի սպանիական դեսպանին տեղեկագրութեան համաձայն, Մ. Նահանգաց նախագահին ընթացքը գոհացուցիչ է ի մասին Քուպայի խնդրոյն ։ Սպանիա չի յուսար որ Մ. Նահանգները պայմանաժամ մը պահանջեն Սպանիայէ՝ վերջ տալու Քուպայի պատերազմին. Մր. Մաք Քինլի գրած է թէ Սպանիա առաջինն է պատերազմի աւարտիլն ուզողներուն և ամէն ջանք կ'ընէ այս արդիւնքը ձեռք բերելու։ Սպանիա կ'ուսումնասիրէ Քուպայի կամաւորները զարթման մէջ դնելու, բաւականաչափ վճարում ընելու և անոնց փորձ պետեր տալու խնդիրները։ Նախարարն յարեր է. «Սպանիոյ գաւառային կացութիւնը շատ գոհացուցիչ չէ, բայց աղէկ չի հետեւիր թէ հասոյթի աղբիւրներ դժուարաւ պիտի գտնուին։ Պէտք եղած գումարը պիտի ունենանք։ Ելմտական նախարարն ելմտական ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ Երեսփ. Ժողովին»։

—Հավանայէն նահանգին Եարուկօ քաղաքին մէջ վերջերս հրդեհ ծագելով, հարիւր տասը տուն այրեր են։ Յայտնի չէ թէ թշնամութեա՞ն արդիւնք է թէ ո՛չ։

—Մարէշալ Պլանքօ կ'շարունակէ նպաստաւոր տեղեկութիւններ հաղորդել կղզիին արեւմտեան չորս նահանգներուն մէջ զինուորական գործողութեանց ընթացքին վրայ. մինչեւ յունուարի վերջը կ'յուսայ խաղաղեցնել այդ նահանգներն, եթէ ամէն ամիս պատերազմական ծախուց համար ղըրկուի 1,600,000 անգլիական ոսկի։ Սպանիոյ հանրային կարծիքը շատ նըպաստաւոր ընդունելութիւն ըրաւ մարէշալ Պլանքոյի գաղափարին՝ Քուպայի բնիկ զօրքերու վերակազմութեան մասին, որպէս զի այս ձեւով Սպանիայէն կղզին նոր զօրքեր ղըրկելու պէտք չզգացուի։ Մարէշալ Պլանքօ կ'կարծէ որ զինուորական գործողութիւնք պիտի չվնասեն կղզւոյն բարենորոգմանց գործին ո՛չ արեւմտեան չորս նահանգաց, ոչ ալ երկու նահանգաց հաւատարիմ մնացած շրջանակներուն մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. — Գերմանիայէ Չին ղրկուելիք 1200 ծովային թնդանօթաձիգ զօրքերուն հետ, կը ղրկուին բաւականաչափ դաշտային թնդանօթներ ։ Ծովակալ Տիրբից կը ծանուցանէ թէ Քիաօ-Չէուի ծովածոցին ներքին մասին մէջ իր հրամատարութեան տակ գտնուածէն զատ ուրիշ եւրոպեան նաւախումբ չկայ։

—Պերլինէ Գճ. աւուր թուով կը հեռագրեն թէ Վիլհէլմ կայսեր հրամանաւ թնդանօթաձիգ և հետեւակ 1000ի չափ կամաւորներ ալ պիտի ղրկուին ի Չին։

—Նորթ-Չայնա-Տէյլի-Նիւզ կ'ծանուցանէ թէ 200 գերման ծովային զօրքեր՝ երկու դաշտային թնդանօթով մտեր են Քիաօ-Չէու քաղաքն որ համանուն ծովածոցէն 18 մղոն հեռու է, և գրաւեր են այդ քաղաքն առանց ընդդիմութեան բախելու, որովհետեւ գերմանք մօտենալուն պէս չինացի զօրքերը քաշուեր են ։

ԴՈՒՐԿԷՆԵՎ.— Կոստանդէն Կոստանդինովիչ մեծ դուքսին պատուոյ նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը ի Ռուսիա հանգանակութեան ձեռնարկեց՝ Դուրկէնեվի յիշատակարան մը կանգնելու Օրէլի մէջ, որ նշանաւոր վիպասանին ծննդավայրն է։

ՀՐԵԱՅՔ Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ. — Կարգ մը երիտասարդ հրեաներ, որ երկրին մէջ իրենց զինուորական ծառայութիւնը կատարած են, անցեալ Բճ. ի Պուքրէշ հանրային պարտէզի գումարման մը մէջ բողոքեցին այն օրէնքին դէմ որով օտարականք զինուորական ծառայութեան մէջ պիտի չընդունուին։ Ռումէն ուսանողք ալ իրենց կարգին միթինկի մը մէջ բողոքեցին թէ ինչո՞ւ համար Ռումանացիութիւնը չընդունող Հրեայք երկրին գործերուն կ'խառնուին։ Որովհետեւ լուր ելած էր թէ Ռումանացի մը սպաննուած է, միթինկին ներկայ գտնուող ամբոխը, գումարումէն յետոյ, ծայրայեղութեանց դիմեց, բայց ոստիկանք արգիլեցին։ Հարիւրի չափ ուսանողք ձերբակալուեցան։

—Հրեաներու այս ցոյցերը Պուքրէշի մէջ ամբոխին ցոյցերու պատճառ եղան։ Բազմաթիւ մարդիկ լախտերով զինուած, սկսան աւերել Հրեաներու խանութները. ապրանքները փողոց նետուեցան։ Սինակոկն աւարի տրուեցաւ. բոլոր հրէական տուներուն վարի յարկի ապակիները ջախջախուեցան։ Ստակալի զայրոյթ մը կը տիրէ ընկերվարական Դուճեա Նոյէ լրագրոյն եւ երեսփոխան Մ. Կոկոլինեչեանուի դէմ, որք ուզած էին պաշտպանել Հրէից դատը։ Իրիկուան դէմ քիչ մը հանդարտութիւն տիրեց, ոստիկանք զօրքերն ի ձեռին կ'պաշտպանէին աւարի տրուած վաճառատուները։ Նմանօրինակ ծայրայեղութիւններ պատահեցան ի Եալայ։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ երեսփոխան մը հարցապնդում մը ուղղեց կառավարութեան։ Ներքին գործոց նախարարը ցաւ յայտնեց պատահած դէպքերուն մասին և ապահովեց թէ անգամ մ'ալ պիտի չկրկնուին։ Ժողովը մեծամասնութեամբ գոհ մնաց կառավարական յայտարարութիւններէն։ Յաջորդ օրը Ծերակոյտին մէջ ալ Մ. Գարբ հարցապնդում մը ուղղեց Հրեաներու դէմ եղած ցոյցերուն մասին. բացատրեց հրէական խնդիրն և յայտարարեց թէ կառավարութիւնն հակառակ է Հրեաներուն։ Ներքին գործոց նախարարն հերքեց այս վերջին կարծիքն, եւ ըսաւ թէ պատերազմական նախարարին օրինագիծն որոշ ձեւ մը առած չէ տակաւին. ցաւ յայտնեց նոյն դէպքերուն համար եւ ծանոյց թէ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ վնասուածներուն օգնելու։ Ծերակոյտն ընդունեց առաջարկ մը, որ գոհունակութիւն կ'յայտնէ նախարարին յայտարարութեանց։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ - ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅ նաւատորմին ընդհ. ծովակալ Պառոն Շտաուլլէնպերկ փոն Ստէրնէքի փոխ էբէնէշդայն, անցեալ կիրակի մեռաւ ի Վիեննա սրտի հիւանդութեամբ. 68 տարեկան էր։ Քառասուն տարիէ ի վեր Աւստրիոյ նաւային ծառայութեան մէջ մտած էր։ 1849ին իբրեւ պարզ ենթասպայ ներկայ գտնուեցաւ Վենետիկի պաշարման եւ յետոյ Լիսայի նշանաւոր պատերազմին՝ 1866՝ ծովակալ Տէկէթոֆի հրամանաց տակ։ Ապա քանի մը տարի նաւարանի տեսչութիւն վարելով, 1885ին ծովակալ Պառոն Փեօքի յաջորդեց և այս պաշտօնը պահեց մինչեւ վերջը։ Ծովակալ Սդէրնէք մեծապէս նպաստեց նաւատորմին եւ Բոլայի մեծ նաւարանին վերակազմութեան, եւ Իսդրիայի ու Տալմացիայի ծովեզերաց և Դրիեստէի ու Քաթարոյի ամրութիւններու շինութեանց։

—Պառոն փոն Սդէրնէքի մահուան առթիւ Վիլհէլմ Բ. կայսրն հեռագիր մ'ուղղեց Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր, որուն մէջ ջերմագին շեշտերով ցաւակցութիւն կ'յայտնէ։ Ֆրանց Եոզէֆ կայսր միեւնոյն ոճով պատասխանեց։

ԱՆԳԼԻՈՅ մեքենագործ արհեստաւորաց դադարումը, ինչպէս երեկ ծանուցինք դեռ վերջ չգտաւ։ Գործարանատերաց վերջին առաջարկութիւններուն վրայ շաբթուս մէջ արհեստաւորաց քուէին պիտի դիմուէր։ Մեքենագործներու Ընկերակցութեան քարտուղարն յայտարարեր է որ մեքենագործք եթէ մերժեն գործարանատերց պայմաններն, այն ատեն ամբողջ Անգլիոյ մեքենագործներու ներկայացուցիչներէ ընդհ. ժողով մը պիտի գումարի՝ խորհելու թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնելու է դադար ընող գործաւորաց օգնելու, և թէ ապագային ինչ քաղաքականութեան հետեւելու է։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԸ.— Պերլինէ ԲՃ. աւուր թուով կ'հեռագրեն թէ նոյն օր Վիլհէլմ կայսր Երեսփ. Ժողովոյ դիւանն ընդունելով ի վեր հաներ է կարեւորութիւնը Ռայխշդագին կատարելիք գործին։ Յիշեցուցեր է թէ առջի գիշերն իր եղբայրն հրաժեշտ առած էր Պատէնի մեծ դքսին եւ Փրէտէրիք կայսրուհւոյն, ասիական ծովերն երթալով իր ոյժերն հայրենեաց ծառայութեան նուիրելու ։ Չինու և Հայիթի խնդրոց վրայ խօսելով, նաւատորմի յաւելման կարեւորութիւնն ի վեր հաներ է, ըսելով թէ վստահ է որ Ռայխշդակն համոզում պիտի գոյացընէ նաւատորմին յաւելման պէտքին վրայ։ Կայսրն աւելցուցեր է թէ միջազգային կացութիւնը թոյլ չի տար յետաձգել այս ծրագրին գործադրութիւնն, եւ դիտել տուեր է թէ Ռայխստակն առիթ պիտի ունենայ զանազանուելու ուրիշ խորհրդարաններէ, ինչպէս Վիեննայի Րայխսրաթը։

ՊԱԼՔԱՆԱՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ .— Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ երկաթուղւոյ բանող գիծերն են 1,992 քիլոմեթր, որ համեմատելով ընդհ. տարածութեան հետ՝ 1,625 քառակուսի միրիամեթր՝ 1.225 քիլոմեթր կ'իյնայ իւրաքանչիւր քառակուսի միրիամեթրի, իսկ բնակչաց հետ համեմատելով, 3.488 քիլոմեթր կ'իյնայ իւրաքանչիւր 10,000 բնակչի ։ Յունաստան ունի 952 քիլոմեթր. ընդհ. տարածութիւն 651 ք. մ. իւրաքանչիւր ք. մ.ի կ'իյնայ 1.462 քիլոմեթր. բնակիչ 2,187,208 ։ Իւրաքանչիւր 10,000 բնակչի՝ 4.366 քիլոմեթր ։ Սերպիա 540 քիլոմեթր. ընդհ. տարածութիւն 485, իւրաքանչիւր ք. մ.ի 1.113. բնակիչ 2,314,153 իւրաքանչիւր 10,000 բնակչի 2.337 քիլոմեթր ։ Պուլկարիա՝ 840. ընդհ. տարածութիւն՝ 966. իւրաքանչիւր ք. մ.ի 0.896 . բնակիչ 3,309,816. իւրաքանչիւր 10,000 բնակչի՝ 2.545 ։ Պոսնա-Հէրսէկ՝ 775. ընդհ. տարածութիւն 510. իւրաքանչիւր ք. մ.ի 1.518. բնակիչ 1,568,092, իւրաքանչիւր 10 հազար բնակչի 4.967 ։ Ուրեմն Պալքանեան ամբողջ թերակղզին ունի 7,978 քիլոմեթր. ընդհ. տարածութիւն 5,546 ք. մ. իւրաքանչիւրին 1.438. բնակիչ 20,088,617. իւրաքանչիւր 10 հազար բնակչի 3.973։

ՆՈՐ ՈՍԿԵՀԱՆՔ ՄԸ.— Պոթնիայի ծովածոցին (Պալթիկ ծովուն մէջ) հիւսիսային ծայրը գտնուող Հաբարանտայէ կ'հեռագրուի թէ ոսկեհանքեր գտնուեր են Մաթիլավարա լերան (Շուէտ) մէկ քանի կէտերուն մէջ, Դորաքանքորվա գիւղին մօտերն, որ Օֆվըր Դորնէայէ ութ քիլոմեթր հեռու կ'գտնուի։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԳՈՐԾԸ.—Կոլուա կ'ծանուցանէ թէ ծերակուտական Մ. Շէօրէ Քէսդնէի մէկ բարեկամն իրեն ըրած է Տրէյֆիւսի խնդրոյն վրայ կարեւոր յայտարարութիւններ, որոց մէջ կ'ըսուի թէ Մ. Շէօրէ Քէսդնէ ո՛չ միայն իր ծերակուտական պաշտօնակցաց, այլեւ ամբողջ Ֆրանսական ազգին հանդէպ պարտականութիւն կ'զգայ անկեղծ և հանդիսաւոր բացատրութիւններ տալ Տրէյֆիւսի գործին մէջ իր կատարած դերին մասին։ Պիտի ծանօթացնէ ծերակոյտին՝ այն պատճառներն, որք հակառակ իրեն դէմ եղած յարձակումներուն, ստիպած էին զինք լռութիւն պահել մինչեւ ցայսօր ։ Պիտի պատմէ թէ վարչապետ Մ. Մէլինի հետ ունեցած տեսակցութեան պահուն ի՛նչ անցաւ դարձաւ, և թէ ո՛րպիսի ընդդիմութեան հանդիպեցաւ երբ ուզեց՝ պաշտօնական կերպով իր թղթածրարին գրութիւններն հաղորդել վարչապետին ։ Պիտի չվարանի նաեւ հրատարակել այն երկար տեսակցութիւնը զոր ունեցաւ պատերազմական նախարարին հետ եւ պիտի հաստատէ թէ ուզեց զօր. Պիյոյի յանձնել Տրէյֆիւսի դատին թղթածրարը, զոր անոր ներկայացուց, առանց անոր քովը թողլու զայն։ Վերջապէս իր Ծերակոյտի պաշտօնակիցք պիտի իմանան թէ ի՛նչ պատճառներով Մ. Շէօրէ Քէսդնէ չէ կրցած հետեւիլ օրինական շաւղին, ի՛նչպէս խորհուրդ կուտային իրեն վարչապետն եւ պատերազմական նախարարը. այդ շաւղն էր դատական նախարարին յանձնել Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան խնդիրը։ Մ. Շէօրէ Քէսդնէի բարեկամն առայժմ չի կրնար ըսել թէ ի՛նչու սա չկրցաւ այդ ճամբուն հետեւիլ։ Միայն կ'յայտնէ թէ Տրէյֆիւսի անմեղութիւնն հաստատող ապացոյցներն հայթայթելով, Մ. Շէօրէ Քէսդնէ միեւնոյն ատեն ուրիշ սպայի մը յանցաւորութիւնն հաստատող ապացոյցները մէջտեղ հանած կ'ըլլայ։ Այս յայտնութեանց վրայ եթէ Ծերակոյտը պարսաւանաց քուէ տայ Մ. Շէօրէ Քէսդնէի՝ այս ցաւալի խնդրոյն մէջ անոր բռնած ընթացքին համար, Մ. Քէսդնէ որոշած է հրաժարիլ անմիջապէս Ծերակոյտի դիր-նախագահութեան պաշտօնէն։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՍԽԱԼ.—Տրէյֆիւսի խնդիրն այժմէութիւն կուտայ դատական սխալներու խնդրոյն ։ Փարիզի վճռաջինջ ատեանն այս պահուս կ'քննէ դատը Բիէր Վօ և Ժան Բըզի անունով երկու անձերու, որք 1852ին ժամանակի աշխատութեան դատապարտուեցան, Ֆրանսայի գաւառական մէկ քաղաքին մէջ քանի մը տներ հրդեհ ձգած ըլլալու յանցանքին համար ։ Տարիներու ընթացքին մէջ հետզհետէ երեւան ելնող պարագաներէ հասկցուեցաւ թէ այս ոճիրներն իրենք չէին գործած ։ Դատապարտեալք աքսորավայրին մէջ մեռան քսանամեայ մարտիրոսութենէ մը վերջ։ Վճռաջինջ ատեանն եթէ հաստատէ անոնց անմեղութիւնն, ուրիշ բան ըրած պիտի չըլլայ եթէ ոչ վերականգնել անոնց արատաւորեալ պատիւն ու յիշատակը։

ԿԱՊՐԻԷԼ ՏԱՆՆՈՒՆՑԻՕ, Իտալացի նշանաւոր գրագէտ բանաստեղծն, անգամ ընտրուեցաւ Երեսփ. Ժողովոյ։ Այսպէս «գեղեցկութեան ներկայացուցիչը» գնաց բազմիլ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, իր հայրենակցաց քաղաքական շահերը պաշտպանելու ։

ՓՈԹՈՐԻԿՆ ԻՏԱԼԻԱ.— Հռոմէ կը գրեն անցեալ կիրակի թուով թէ երեք օրէ ի վեր սաստիկ փոթորիկ կ'տիրէ և հեղեղանման անձրեւ կ'տեղայ։ Նաբոլիի մէջ ալ փոթորիկ ծագած է և մեծամեծ վնասներ կ'գործէ։ Պաիայի և ծովածոցին մէջ առեւտրական 25 նաւ ընկղմեր են, բայց մարդու կորուստ չէ պատահեր ։ Ի Կալիքօ և Քադոնա ալիքները կործաներ են մէկ քանի ծովեզերեայ տուներ։ Պալէրմոյի գիւղերուն մէջ փոթորիկը մեծ վնասներ գործեր է։ Սարտէնիայի մէկ քանի կէտերուն վրայ քսան ժամ անընդհատ յորդահոս անձրեւ տեղացեր է։

ՀԵՌԱԳԻՐՔ

ՀՌՈՄ, 9 Նոյեմ. — Կ'ծանուցուի թէ Մ. Զանարտէլլի վերջնապէս մերժած է Ռուտինիի նոր դահլիճին մէջ մտնել։ Կ'կարծուի թէ բոլոր նախկին նախարարք պիտի վերստանձնեն իրենց պաշտօնը ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրեան պատուիրակութիւնն իր պաշտօնն աւարտեց։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ
(Թ. ԱՃԷՄԵԱՆ)

Իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ սոյն դասագիրքն՝ որուն Ա. տպագրութեան 4000 օրինակներն սպառած են սուղ ժամանակի մէջ, այժմ Բ. տպագրութեամբ հրատարակ կ'ելնէ բոլորովին նոր և ճոխ։ Հեղինակն իր հրատարակութեան ջերմագին ընդունելութենէն քաջալերուած, օժտած է զայն բոլորովին նոր մէթոտով և հայ լեզուի ա՛յնպիսի գործնական վարժութիւններով, որք և ո՛չ մէկ դասագրքի մէջ երեւցած են ցարդ։ Կ'պարունակէ. —Նախադասելիք, Մասունք բանի, բառերու պաշտօնները, գիւտ [invention], հոմանիշ, հականիշ և նմանաձայն բառեր, համասեռ բառեր [familles des mots] Նախադասութիւն, շարադրութիւն եւն. եւն.—Տպագրութիւն՝ ընտիր. —Կազմ՝ հաստատուն ։ — Կ'ծախէ ամէն գրավաճառ. —Գին 4 ղրշ.　20—2

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԼՈՒՄԱՆ

Բիւզանդիոնի անդրանիկ Տարեդարձին ի յիշատակ, Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ կը դնենք 500 ղր., խաղաղելի ծանօթ չքաւոր և կարօտ ընտանեաց ձմեռնային անմիջական պէտքերուն համար, և 500 ղր.ի ուրիշ գումար մ'եւս, վառնայէ և ուրիշ տեղերէ Կ. Պոլիս գաղթած խաղաղեցի և գաւառացի ամէնէն խեղճ եւ անօք գաղթականներուն ստիպողական պէտքերուն համար, այս 1,000 ղրշ.ին գործածման կերպը Թողլով Ն. Ամենապատուութեան հայրական տնօրէնութեան։ Նաեւ, հինգ հարիւր ղրշ. կ'յատկացնենք Ազգ. Հիւանդանոցի բազմակարօտ Որբանոցին (Ս. Յակոբայ), և պիտի վճարենք նորակազմ Հոգաբարձութեան Ատենապետին։ Գումար՝ 1,500 ղրշ։

Եթէ այս կարօտելոց, եւ տեղացի ու գաւառացի ուրիշ կարօտելոց, ձմեռնային անհրաժեշտ պէտքերուն համար ո՛ և է նպաստ ղրկուի մեզ, կամ յանձնուի մեր յարգոյ Գործակալներուն, պատրաստ ենք կցել մեր անձնական լումային, և վճարել Ն. Սրբազնութեան։

Թէեւ այսօր ալ Ազգ. Հիւանդանոցով կ'սկսինք մեր Ազգ. Քրոնիկը, բայց բարեբախտաբար ո՛չ թէ սովորական գանգատներն յեղյեղելու համար այլ... գեղեցիկ կէտ մը լուսաւորելու համար։ Անցեալները Խմբագրականի մը մէջ գրեր էինք թէ մեր հայրերուն ու պապերուն օրով այս Հաստատութեան «Վանք» կ'ըսուէր, ուրեմն սրբավայր մը կ'կատուէր, և կ'առաջարկէինք որ անոր հոգեւոր պէտքերուն ու բարոյական բարօրութեան աւելի խնամ տարուի։ Մի քանի եկեղեցականք, ընդ որս Արքեպիսկոպոս մը, հերքեցին մեր գրածն, ըսելով թէ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցն երբեք «Վանք» կոչուած չէ։ Այսօր կուգանք իրենց հերքումն հերքելու։ Խառնելով ինչ որ մնացած է մեր հին Թուղթերէն, «Նօթերէն» որք կ'վերաբերին այս Հաստատութեան, գտանք որ 1861 Փետր. 2 ԵՇ. օր Հիւանդանոցն այցելեր են Խնամակալ Տիկնայք՝ Եպրաքսէ Երամեան, Մարիցա Եաղուպեան, Սրբուհի Ճէզայիրլեան, Տիրուհի Միսաքեանց, Սոֆիկ Նորատունկեան, Ագապի Եուսուֆեան և Նեկտար Աշնանեան, որք պատսպարեալներուն չաքար բաշխեր են, մաքրութեան եւ բարեկարգութեան համար գոհունակութիւն յայտներ են, (որ առաջ աղէկ մը մաքրուած էր), եւ պատսպարեալներուն կողմէ Տիկիններուն մատուցուեր է հետեւեալ Ուղերձը.—

«Ազնուաշուք եւ ազգասէր Խնամակալ Տիկնայք Ազգային Վանուցս Ս. Փրկչի.—Որչափ մեծ բարեբախտութիւն է Վանուցս մէջ պատսպարեալ կարեկցութեան արժանի ծերոց, աղքատաց, հիւանդաց եւ որբոց, երբ իրենց ամենակարօտ եւ թշուառ վիճակին մէջ մարդկային ամենափափուկ և դիւրազգած սեռին, այն է՝ ազգասէր Տիկնանցդ խնամակալութեան ալ ենթակայ կ'ըլլան։ Աստուածային տեսչութեան մէկ շնորհն է այս որով պիտի սրբուին այն խեղճ տառապեալներուն աչաց արցունքները։

Բշխատացէք, Ազգասէր Տիկնայք, որ չափազանցութիւն չէ, երբ կ'համարձակիմ ըսել թէ անպատմելի է Վանուցս մէջ պատսպարելոց ուրախութիւնը, որ ոչ միայն լոկ երթեւեկութեամբ ձեր կ'ուզէք բարեկարգ պահել Վանքը, այլ եւ ամենակարեւոր պիտոյքներէն ալ ձեր գթասիրութեամբ հոգալ, ինչպէս արդէն նոյն շնորհներէն մաս մ'ալ ստացած ենք։

«Գիտցէք, ազգասէր Տիկնայք, որ բոլոր պատսպարելոց սիրտը մխիթարուած, իրենց ջերմ ջերմ բարեմաղթութիւններով ձեզ եւ ձեր համայն գերդաստանաց բարօրութիւն կ'խնդրեն միշտ, որոնց շնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան թարգման կենալու պատիւն ունիմ այսօր։ (*)

Նուաստ տեսուչ Վանուցս

Ի Ս. Փրկիչ
1861, փետր. 2

– Հիւանդանոցին Հրատարակուած օրուան (Փետր. 3ի) Արձանագրութեան մէջ գրուած է այսպէս.— «Ս. Պատրիարք Հայրը եկաւ յուխտ երեկոյին։»

Աւելի կարեւոր է 1861 Փետր. 8 ԴՇ.ի արձանագրութիւնը.—«Ս. Պատրիարք Հայրը եւ Վարդապետ Պօղոս պէյ Տատեան եւ Մօղեան Գրիգոր աղան այցելութեան եկան, եւ հասարակաց քննութիւնը ընելնուն, անոնց առաջնորդութիւնը (*) տեսնելով, պարագլուխ եղող երկուքը բանտ դրուեցան, եւ միւսներուն համար ալ պատուիրեցին որ վաղը Ժողովին ներկայ գտնուին։»

(*).—Հիմակ ալ այսպէս այցելող, մխիթարող, կարգադրող, հոգացող Տիկիններ կա՞ն արդեօք։ Շատ ժամանակէ իվեր է որ լսած չունինք։ (Ս. ԽՄԲ.)

—Երէկ Խառն Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ասլանեան Ստեփան փաշայի։ Ներկայ էին կրօն. Ժողովէն 4 անդամ ընդ որս Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի, և Քաղ. Ժողովէն՝ 7 անդամ։ Ժամը 7ին բացուեցաւ Ժողովն որ ի մէջ այլոց հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ.—1. Աղա Եովսէփ Իզմիրեանցի կտակի գործադրիչ Միայուն յանձնաժողովոյ 2 անդամներն՝ Էսաեան Եովհաննէս եւ Կիւմիւշեան Եովհաննէս էֆ. ք՝ ճանապարհորդութեան պատճառաւ բացակայ են մայրաքաղաքէս, և Տ. Գաբրիէլ Ս. Վ. Թաթարեան՝ հիւանդութեան պատճառաւ՝ յանձնաժողովոյ նիստերէն միշտ բացակայ Միայուն պարտաւորուած է։ Ուստի Խառն Ժողովն անոնց տեղ, զՏ. Եղիշէ Ս. Վ. Դուրեան, Վահան էֆ. Էսաեան և ազգ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան ընտրեց յանդամակցութիւն Իզմիրեանց կտակի Միայուն յանձնաժողովին։ Ժողովն՝ այս առթիւ գնահատելով Յանձնաժողովոյ անդամոց 10 տարիներէ ի վեր ցոյց տուած գործունէութիւնն ու մատուցած ծառայութիւնները, շնորհակալութեան քուէ տուաւ։ —2. Մշոյ առաջն. Տեղապահ Տ. Վարդան Վ. Յակոբեան հրաժարագիր ղրկած էր Վարչութեան։ Ժողովը չընդունեց այս հրաժարականն, ու որոշեց քաղաքական գիր մ'ուղղել իրեն յանուն կեդր. Վարչութեան։ —3 Կրօն. Ժողովոյ կողմէ պատուցուած ընտրելեաց ցուցակի մը համեմատ, Խարնոյ եւ յարակից Վիճակաց առաջն. Տեղապահ կարգուեցաւ Տ. Զաւէն Ս. Վ. Եղիայեան։ Շապին-Գարահիսարի առաջն. Տեղապահ ընտրուեցաւ Կեսարիա-Փաշայի քարոզիչ Տ. Սմբատ Ս. Վ. Սաատէթեան։ Բալուի, Արղնիի եւ Չնքուշի Վիճակաց համար առաջն. Տեղապահ որոշուեցաւ Տ. Պօղոս Ս. Վ. Խօլասեան, ինչպէս և Զմշկածագի՝ Տ. Թաթուլ Վ. Դուրեան, եւ Զարասնճաքի համար Տ. Մակար Վ.։ 4.—Ռոտոսդոյի Գաւառ. Ժողովոյ արարքն՝ հանդէպ Առաջն. Տեղապահի հրաժարեցուցման խնդրոյն, թէեւ առօրէն դատուեցաւ, բայց Տ. Բարթուղիմէոս Ս. Վ.ի առաջնորդութեան վրայ ընդունուեցաւ հրաժարագիրն, և Ռոտոսդոյի Առաջն. Տեղապահ կարգեցաւ Տ. Եզնիկ Ս. Վ. Գալֆաքճեան. որոշուեցաւ ընդ փոյթ յղել զինքը տօնական օրերու պատճառաւ։ Իսկ Տ. Բարթուղիմէոս Ս. Վ. Պաղճեանն որոշուեցաւ յԱդր. Պոլիս յղել իբրեւ այցելու հովիւ Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ, ի մխիթարութիւն ժողովրդեան։ 5. Ազգ. Ժողովոյ երկու երեսփոխան անդամներն իրենց յանձնարարուած խնդրոյ մը առթիւ ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդեցին Ժողովոյն, որ նկատողութեան առնելէ յետոյ որոշեց վերստին յանձնել մինչեւ անդամոց՝ նոյն կենսական խնդիրը, փութացնելու համար անոր վերջնական լուծումն։ 6. Ընդհանուր ազգային կարօտելոց օգնութեան համար պաշտօնագրեր ու խնդրագրեր պատրաստուեցան և ստորագրուեցան, բարձրագոյն հաճութեան եւ գթութեան ներկայացուելու համար։— 7. Ժողովն զբաղեցաւ ուրիշ յարաբերական ու գաւառական խնդիրներով, ինչպէս նաեւ ամուսնական եւ կտակային ինչ ինչ խնդիրներով. իսկ օրակարգին վրայ գտնուող կրօնական ծանօթ խնդրոյ մը վերջնական կարգադրութիւնը թողուեցաւ յաջորդ նստին, որ պիտի գումարի յառաջիկայ ուրբաթ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։— Նիստը տեւեց մինչեւ ժամ 11։

—Սերասքերիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս Եպս. առջի օր այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց Նախարարին, ինչպէս նաեւ հաշուակալութեանց ատենի նախագահ Հասան Ֆեհմի փաշայի, և վիճակային ինչ ինչ խնդրոց համար անձամբ խնդրագրեր մատոյց։

—Տ. Արիստակէս Ս. Վ. Վանքեան առջի օրը Պրուսայէ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Վանեցի ազգայնոց կողմէ մեզ լուր կ'տրուի թէ Վարագայ Մանկանոցի համար մէկ օրուան մէջ հաւաքեալ իրեղէնք հազիւ հակ մը կամ երկուք կրնան ըլլալ, հետեւաբար 40 հակի խօսքն՝ որ անցեալ օր երեւցաւ՝ միայն Մանկանոցին չի վերաբերիր, եւ ամէն պարագայի մէջ, չափազանց ըլլալ կ'թուի։

—Սամսոնէ կ'գրեն մեզ Նոյմ. 20 Թուով.—Հ. կտ. 26, կիրակի, երկրորդ քուէարկութեամբ ընտրուեցան Գաւառական Ժողովոյ համեմատականի Միացող անդամք. Տեարք՝ Կարապետ Մուրատեան, Միսաք Մարբեան, Գրիգոր Թօգատլեան, Մուրատ Խերեան եւ Ստեփան Պազաատրեան։ Տեղապահ Հօր կողմէ Պատրիարքարան հաղորդուեցաւ քուէարկութեանց արդիւնքը։ Մէկ վայրկեանէ միւսը կ'սպասուի Վիճակիս Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ անդամոց ընտրութիւնն հաստատող վաւերագիրը։

—Պոլսօնտալեա հասարակութեան զեղծումն մը.—Գումարպալէ կ'գրեն մեզ. —«Մայր-Եկեղեցւոյ Նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ օ. ով, չքաւոր եւ անտէրունչ աղջկան մը երկրաշարժի նպաստամատոյց յանձնաժողովէն շնորհուած 1400 ղրշ.ի գումարն՝ իբր վստահելի տեղ՝ աղջկան յօժարութեամբ, պահեստի կը տրուի Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղային սընտուկին։ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետին կամքով, այդ գումարը կը յանձնուի անդամներէն Խաչիկ Աղաւեանի, որ միանգամայն այդ միջոցին Թաղին մուխթարն էր, որպէս զի մենծաղայի մը տանի։ Խաչիկ Աղաւեան, գումարը կ'յղփանէ, ատենապետին հաւատացնելով թէ որոշեալ տեղն յանձնած է։ Օրիորդն իր ամուսնութեան առթիւ Թաղ. Խորհրդոյ կ'դիմէ, դրամն առնելու, եւ այն ատեն քննութեամբ խնդիրն երեւան կ'ելլէ։ Ասոր վրայ, Ս. Պատրիարք Հօր դիմում ըլլալով, Ներկայ Թաղ. Խորհրդոյ միջացաւ կատարուած քննութիւններէն կը հաստատուին վերը գրուածները։»

—Նամակագրին տեղեկութիւնները վերապահութեամբ կ'հրատարակենք։

—Գումգաբուէ մեզ կ'գրեն.—«Տքդ. Միսաք էֆ. Ճէվահիրճեանի անունն օրհնողները կ'շատնան հետզհետէ ամբողջ Գումգաբուի շրջակաները։ Սոյն մարդասէր բժիշկը, գիշերը ցերեկը չնայելով, կ'հասնի իրեն դիմող հիւանդներուն առանց ազգի խտրութեան։ Իր ճարտարութեան շնորհիւ ստոյգ մահուանէ փրկուած բազմաթիւ անձինք խորին երախտագիտութեամբ կ'յիշեն անոր բարիքները։ Ո՛չ միայն ձրիաբար բազմաթիւ հիւանդներ դարմանած է, այլ եւ անոնց կարօտեալներուն ձրի դեղ եւ մինչեւ իսկ ածուխ շնորհելով, այնպիսի անտէրունչ հիւանդաց պատսպարութիւնն ստանձնած է սիրայօժար։ Տեսնելու արժանի է նաեւ ուրիշ ազգէ հայրենակցաց յիշեալ ազնիւ Տօքթորի մասին յայտնած ջերմագին շնորհակալիքն ու գովեստ, որոց կողմէ քանիներ մեզ դիմելով, խնդրեցին որ իրենց այս երախտագիտական ու շնորհակալեաց զգացումներն հրապարակաւ յայտնենք։»

—Ուսումն. Խորհրդոյ Նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ատենապետութեամբ Տօքթ. Թորգոմեանի։—1. Գատըգիւղի վարժարանաց ի նպաստ կազմելի վիճակահանութեան առթիւ լսելէ յետոյ Կրթական տեսուչ Մարկոս էֆ.ի տեղեկագիրն, հաստատեց այդ ձեռնարկութեան պէտքն եւ որոշեց յայտագրել Քաղ. Ժողովին։—2. Գուզկունճուք-Իճատիէի վարժարանաց այցելու բժիշկ Տքդ. Մի՛սաեան հրաժարած ըլլալով, այցելու բժիշկ կարգեց զՏօքթ. Թէրզեան։ Նոյնպէս Պօյաճը գիւղի վարժարանին այցելու բժիշկ Տօքթ. Մանուէլ պէյ տեղափոխութեան պատճառաւ հրաժարական ղըրկած ըլլալով, որոշուեցաւ ուրիշ մը կարգել։— 3. Որոշեց իր յառաջիկայ նստին հրաւիրել Թօփգաբուի Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետը՝ Տօքթ. Բանիկեան էֆ., ինչպէս նաեւ Սարըխար—Ենիմահալլէի ազգ. Նախակրթարանի Նախորդ Հոգաբարձութեան անդամ Իսրայէլեան էֆ.ն, և լսել անոնց բացատրութիւնները դպրոցական և մատակարարական ինչ ինչ խնդրոց մասին։—4. Գարակէօմրիւկի ազգ. վարժարանի դաստիարակ-ուսուցիչ Զենոբ էֆ. Զաքարեանն իր պաշտօնին մէջ վերահաստատելու մասին հարկ եղած հրահանգը տուաւ նոյն շրջանակի կըրթական տեսչութեան։—5. Զբաղեցաւ Մաքրիգիւղի եւ Բերայի վարժարանաց եւ տասնի չափ մասնաւոր խընդիրներով։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել յառաջիկայ կիրակէ, 30 Նոյեմբեր՝ Սրբոց Առաքելոց Թադէոսի եւ Բարթուղիմէոսի անուան կառուցեալ՝ Թալիս Ս. Եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ։

Ի գլխոց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ն. ԱԶԱՐԵԱՆ Թ. ԿԵՍԱՐԵԱՆ

29 Նոյ. 97, Եսի-Գապու.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՍԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւանդոյին մէջ կ'գտնուէին Շուէտի դեսպանը, Ֆրանս. դեսպանատան գործակատարին երկու աղջիկները, ռուս դեսպանատան պաշտօնեաներէն 16 հոգի, Հոլանտայի դեսպանատան Ա. թարգմանն, Հանրային Պարտուց տնօրէն կոմս տ'Առնօ, Օսմ. Պանքային Բ. տնօրէն Մ. Ռամպէռ և յիսունի չափ օտարազգիներ։ Ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՀԱՅՑՔ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ.—Թուրք լրագիրք կ'հրատարակեն սա հեռագիրը զոր Նիւ Եորք Հէրըլտի թղթակիցն ուղղած է Էրզրումէ.— «ԷՐԶՐՈՒՄ, 4 Դեկտ.— ԲՇ. դէպ ի Պիդլիս ճամբայ կ'ելլենք։ Ճամբուն վրայ բնաւ տուն չկայ։ Պարտաւոր պիտի ըլլանք 10-11 գիշեր անցընել անպատսպար սխտներու մէջ որք ուղտերով, կովերով եւ ձիերով լեցուած են։ Թղթակիցներուն երկուքն ալ առողջ են։ Կ'երեւի թէ Թիւրոտխատան, ուր ռոք կոխելու վրայ ենք, մեզ համար քննութեան կարեւոր ասպարէզ մ'է։ Մեծապէս կ'յուսանք թէ յետայսորիկ շատ բաներ գտնենք ու քննենք։»

ՄԵԾ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ դեսպանք երէկ իրիկուն գումարեցան աւստրեան դեսպանատան մէջ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Մեծ-Եպարքոսն ի Պրտաքին գործոց Նախարարն, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Սըր Համիլդըն Լանկ և օգնական Մ. Օգուանօ առջի օրը խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։

ՍԱՄՍՈՆԷ կ'գրեն մեզ Նոյմ. 20 Թուով.—«Նոյմ. 8ին յատուկ շոգենաւով ժամանեց Անատոլուի Նահանգներու ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա։ Տեղապահ Հայրն, ընկերակցութեամբ ազգայիններէն ոմանց եւ դպրոցական աշակերտաց, Բէժիի նաւամատոյցին վրայ դիմաւորեց Նո Վսեմ.ութիւնն և միասին կառավարութեան պալատն ընթանալով տեսակցեցաւ հետը։ Անպաշտօն շրջանակներու մէջ կ'խօսուի թէ 5—6 ամիս Սամսոն պիտի մնայ Շաքիր փաշա։»

ԳԱՀԻՐԷԻ Սայտա (կայծակ) լրագրոյն որ՝ ինչպէս գրեցինք երէկ՝ Խտիվին նկատմամբ աննպաստ հրատարակութիւն մ'ըրած էր դատն անցեալ ՇԲ. օր վարեցաւ նոյն քաղաքի բնիկ ատենական դատարանին առջեւ։ Լրագրոյն խմբագիրն Ալիւսեմ Ֆնատի՝ դատապարտուեցաւ 20 ամիս բանտարկութեան և 30 եգիպտ. ոսկի տուգանքի, և նոյն հրատարակութեան որը մեղսակից ամբաստանուող Մանֆալուտի՝ 12 ամիս բանտարկութեան և 150 ղրշ. տուգանքի։ Խմբագրին համար տրուած վճիռը ծանր երեւնալով, խնդիրը վերաքննիչ ատենին պիտի ներկայացուի։

«ԱՆԴՈՆԻՕ» ԵՒ «ՏԻԱՆԱ».—Լոյտի ընկերութիւնը գրաւի տակ առնել տուած էր անգլ. Անդոնիօ շոգենաւն որ անցեալները Տիանան ընկղմեց Արդ, անգլ. Ընկերութիւնն Օսմ. Պանքային միջոցաւ դրամական երաշխաւորութիւն մը տուած ըլլալով, Անդոնիօի գրաւը վերցուեցաւ և ճամբայ ելաւ։ Այժմ ատեանկցութիւնք կ'կատարուին հաշուարար կարգադրութեան մը համար։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ մէջ ապստամբող առաջնորդները ձերբակալուեր են։

ԱՆՑԱԳԻՐՔ.— Ոստիկանութեան պաշտօնատունը, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, միջոցներ ձեռք կ'առնու պարզելու անցագիր առնելու վերաբերեալ ձեւակերպութիւնները թէ՛ օսմ. հպատակաց և թէ օտարներու համար։ Անցագիր ուզողը ժամանակէ մը ի վեր պարտաւոր էր անձամբ ներկայանալ, որով շատերը դժուարութիւն կ'քաշէին հիւանդութեան և այլ օրինաւոր պատճառներով։ Ոստիկանութիւնը բացառութիւն պիտի ընէ անոնց որք վաւերական վկայագիր ներկայացնեն։

—Ասկէ առաջ կանոնագիր մը պատրաստուած էր Կ.Պոլիս եկող ճամբորդներու անցագրերը կանոնաւորապէս քննելու եւ առ այս ըլլալիք ծախքերուն փոխարէն իւրաքանչիւր ճամբորդէ 40 փր. առնուելու մասին։ Այս կանոնագիր ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ քննուելով, մէկ քանի սրբագրութիւններ եղան։

ՊՈՒԼԿԱՐՔ ԵՒ ՅՈՅՆՔ.—Անցեալները ծանուցինք թէ Սդանիմաքաի մէջ Պուլկարներն Յունաց ձեռքէն առած են Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին։ Այդ եկեղեցին, կառավարական հրամանաւ, իրենց բուն իսկ տէրերուն վերադարձուեր է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Իզմիրէ կ'գրեն թէ երկրաշարժի ցնցումնք կ'շարունակեն։ Ամէնէն աւելի Ղօնչէլի գիւղը վնասուած է. ծովու մակերեւոյթէն 656 մետր բարձր է. կ'գտնուի Այտընի գիծին վրայ՝ Իզմիրէն 156 մղոն հեռու։ Վերջին ցնցումէն հինգ տուն փլեր են։ Երկու խոլամ՝ մին այր ու միւսը կին՝ փլատակաց տակ մնացեր են։ Շամլըի մէջ՝ Ղօնչէլիէն 6 մղոն հեռու՝ ցնցմունք շարունակեր են ամբողջ գիշեր մը։ Պուճալըի, Նազիլլիի, Տէնիզլիի եւ Սէրայքէօյի մէջ ալ ցնցումներ կը պատահին։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ վերջերս մեռած մեծահարուստ կոմս Նիքոլա Ալիոտի 16 հազար ոսկի կտակեր է քաղաքին զանազան բարենպատակ հաստատութեանց ինչպէս նաեւ գետին մը՝ եկեղեցի մը եւ կալուածներ կառուցանելու։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.— Սդանտարտ կ'ըսէ թէ օսմ. նաւատորմը վերակազմելու և աւելցնելու համար կազմուած յանձնաժողովն յետ երկար խորհրդակցութեանց որոշեր է թէ 20 մարտանաւու շինութեան պէտք կայ։

Մ. ԲԱՄՊՈՆ, Կ. Պոլսոյ Ֆրանս. դեսպանն ոչ թէ այսօր այլ ԴՇ. մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ.— Մետաքսի, ծխախոտի և թէմպէքիի առասանորդներէն ալ չահու բաժին մը հանել սկսուած է Երկրագործական պանքային։

ՀԵԼԼԷՆ ՊԱՏՈՒԻԿԱԿՆԵՐՆ՝ իշխան Մավրոկորտատօ և Մ. Ստեֆանու՝ առջի օրն այցելեցին Յունաց Ս. Պատրիարքն ինչպէս նաև Երուսաղէմի պատրիարքական փոխանորդը։

ՍԿԻՒՏԱՐ ԳԱՏԸԳԵՂԻ ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ ասկէ առաջ կ'պնդէր որ տուներու և գործարաններու մէջ կազով շարժող մեքենաներ հաստատելու պահուն պարտաւոր չէր մասնաւոր արտօնութիւն խնդրել կառավարութենէն։ Խնդիրը Պետական Խորհրդոյ մէջ քննուելով, որոշուեցաւ որ Ընկերութիւնը պարտաւոր է մասնաւոր արտօնութիւն ուզել։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.—Վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 8ին Բերայի Քոնքորտիա թատրոնին մէջ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՄԱԼԻԱ (Կիւզէլ Ամէլի) 5 արար թատերգ. և Համեստութեան Վարձատրութիւնը՝ 1 արարուած կատակերգութիւնը պիտի ներկայացուի Մնակեան խումբին կողմէ, ի նպաստ խումբին դերասաններէն Եսլտըզճեան և Շահինեան էֆ.ներու, որք ամէն կերպով արժանի են հասարակութեան համակրալից քաջալերութեան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Դեկտ.— Երեսփ. Ժողովը, կարճ վիճաբանութենէ մը յետոյ, ստուար մեծամասնութեամբ որոշեց եւմատցոյի յանձնաժողովին յղել նաւատորմին յաւելման կառավարական օրինագիծը։

ՓԱՐԻԶ.—Կառավարութեան քամիսէր դնդ. Բավարի փութով առաջ կը տանի Էսդէրհազիի գործին քննութիւնը։ Այսօր լսեց գնդ. Բիքարի և Մ. Մաթիէօ Տրէյֆիւսի յայտարարութիւնները։

ԴՈՔԻՕ.—Սան Ֆրանչիսքոյի լրագիրք կ'ըսեն թէ Փիլիպեան կղզիներու մէջ մէկ քանի ամիս առաջ Սպանիացիներու կողմէ հրացանի բռնուած ապստամբապետ տոք. Բիզալի այրին, առաջադրեր է օգնութեան համար արշաւախումբ մը ուղղել Փիլիպեան կղզիները. կամաւորներ հաւաքեր է ի Ճաբոն։ Դոքիոյի կառավարութիւնն յայտարարեր է թէ կամաւորաց հաւաքումը պիտի արգիլէ, զի կուզէ լաւ յարաբերութիւններ պահել Սպանիոյ հետ։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՇԱԿԱՐԱՅՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Բաղդատմամբ քանի ամիսներէ ի վեր տիրող թոյլ ու տկար վիճակին, վերջացող շաբաթն ոգեւորուած կը սեպուի Սակարանական գործառնութեանց համար։ ԴՇ.էն վերջը բաւական ելեւէջներ ունեցան գինները, բայց ինչպէս տեսան Բիւզանդիոնի այս բաժնին հետաքրքրուողներն, աւելի հակամէտ էին դէպ ի անկում։ Այս անկման պատճառ կ'ընծայուի Սակարանին մէջ, Պանք Օթթմ.ի Թուղթերուն քանի մը օրուան մէջ 20-30 Փր. իյնալը։

—Երէկուընէ այսօր, պզտիկ փոքր անկում մը կայ, այսինքն Բարիզի հեռագրով 7.5 սնդ. քոնս.ը 1 Փր. երկաթուղին, 5.5 Փր. Ռէժին և 5 Փր. ալ Պանք Օթթոմանի Թուղթերը վար են։ Իսկ Լոնտոնի սակարանին մէջ, Քոնսոլիտը նոյն մնացեր է։

—Այս առաւօտ, Ղալաթիոյ սակարանը բացուեցաւ, Քոնս.ը 23 ղրշ. 31 Փր. և Երկաթուղին 109 Փր. 75 սնդ. գիներով։

—Երեկուան ժամը Յուկէսին Իսթիլանցի զանգակին առեն, Քոնս.ը 23 ղրշ. 35ուկէս փր. էր։

—Օրական Ստէրլինը կ'արժէ հազարնոց 135 ղրշ. և ութ օրուանը 275 ղրշ. ոսկեդրամ։

—Այսօր, առ այժմ կայուն են գործառնութիւնները սակարանին մէջ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	23	31
Ամէնէն բարձր գին	»	23	37
Ամէնէն վար գին	»	23	31
Ռումէլիի երկաթ. գոց.	փր.	109	75
Ամէնէն բարձր գին		110	87½
Ամէնէն վար գին		109	75

ԲԱՑՈՒՄ 29 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	23	31
Ռումէլիի երկաթուղի	Փր.	109	75
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	13	10
Քաէտի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	03
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3	04
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	03
Թրամուէյ բաժնեթ.		707	20
» Ժուիսանս		255	—
Թրամուէյ պարտաթ.	Փր.	498	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	326	—
Քարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	461	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	50
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	06
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բօլ Էմբէրիալ	»	89	30
Քրիմից	»	51	10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	57

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	⅛
Փարիզ 3 »	Փր.	23	03
Ֆիօրին մանար	»	10	95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	42	50
» » » Գ.	»	24	25
» » » Դ. քաղց.	»	21	75
» » » Դ. դոց.	»	21	69
Փօխառութիւն Գառանտ.	»	82	50
» Օսմ. 3½ ⅜	»	97	75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	12
Այտընի երկաթուղի	»	—	—
Եգիպտական Միացեալ	»	106	87
Անգլ. քոնսօլիտէ	Դ. Կ.	113	06
Հելլենական 5 %	»	34	50
Մոնօբոլ Հելլենական 4 %	»	36	—
Ռուսիա » 4 %	»	27	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	96	—
» նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխառ. Փարիզի վրայ	»	25	400
Դրամանիշ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Դեկտ.

Փոխառ. Փարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	80
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Ռումէլիի երկաթուղի	»	60	10
Օսմ. Ռէժի	»	150	50

ՓԱՐԻԶ, 10 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. քաղց.	ղրշ.	21	90
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. դոց.	»	21	92
» » » Բ.	»	42	80
» » » Գ.	»	24	45
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի արդիւթ.	Փր.	111	—
Օսմ. Ռէժի	»	318	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	555	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	87
Քաէտի Լիոնէ	»	792	—
Պանք տը Բարի	»	876	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3265	—
Իտալական Ռանթ	»	96	37
Սպանիական արտաքին	»	61	15
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	235
Դրամանիշ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	94	52
Ռումէլիի երկաթուղի	»	112	20
Անատ. երկ. պարտաթ.	»	92	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 8 ամս.	»	20	215

ՏՔԴ. ՃԻԼԱՃԵԱՆ
Մասնագէտ ..., Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միաք փողոց Թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 23—30

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԽ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փասանն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ՕՃԱՌ

ՄԷՅԲՕԼ
MAYPOLE

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱ. ՆԵՐԿ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱՆԱՑԼԱՑԼԵԼԻ ՁԵՌՔԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԲԻԾ ՉԻ ԶԳԵՐ

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ՔՐՕՍԱՆՔ

ՄԷՅԲՕԼ օճառը կ'ներկէ ամէն տեսակ կերպաս, բրդեղէն, բամպակեղէն, մետաքսեղէն, ժանեակներ, ժապաւէններ, փետուրներ եւ այլն ամէն տեսակ գոյներով եւ ամէն երանգի ԳՈՅՆԵՐՈՎ, ՈՐՔ ՁԵՌՔԻ ՎՐԱՅ ԲԻԾ ՉԵՆ ԶԳԵՐ։ Մասնաւոր ըլլալու հարկ չկայ. իւրաքանչիւր տան տիրուհի կրնայ ամէն տեսակ առարկայ ներկել՝ ի՛նք տան մէջ դիւրութեամբ եւ շատ քիչ ծախքով։
Իւրաքանչիւր ծրարի մէջ գործածութեան եղանակին համար հրահանգ մը կայ։ Կ'վաճառուի՝
ԲԵՐԱ Մ. Լազարիտես եղբարք (Մէզոն տը Պլան), Մեծ Փողոց Թիւ 391։
Մ. Ճօն Բաքըր Մեծ Փողոց Թիւ 290, Նոր Նիքոլաիտի եւ Ա. Վէրկիատի, Բասամ Հաճոբուլօ Թիւ 34 եւ Մեծ Փողոց Թիւ 280. Մ. Տ. Բրիոլիոտես «Բառասոլ րուժ» au Parassol rouge. Մեծ Փողոց Թիւ 160։
Մ. Ֆ. Սքլավօ գեղագործ «Լը Քուուասան» Թաքսիմ Թիւ 49։
ԿԱԼԱԹԱ Մ. Լազարիտես եղբարք Գարաքէօյ Թիւ 1։
ՊՈԼԻՍ Մ. Քլէանթի Հաճօբուլօ, Եէնի ճամի փողոց Վըլտըբըլեան խան Թիւ 31, 33, 35։
ԳԱՏԸ ԳԻՒՂ Մ. Սթավրօ Վէրկօ Մոտա ճատտէսի Ջուրի Ընկերութեան դիմացը։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
Մ. ԺԷՕ. ՐՕՈՒԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՍՏ ԽԱՆ ԹԻՒ 14, 15 ԿԱԼԱԹԱ-Կ. ՊՈԼԻՍ

ԾԱՆՕԹ. — Ներկեն յաջողութիւնն երաշխաւորող գործակալը կ'խոստանան անյաջողութեան պարագայի մէջ ո՛չ միայն օճառին գինն ետ տալ, այլ նաեւ գնողին հատուցանել ներկուած առարկային արժէքը։ Ամէն տեղեկութեանց համար անձամբ կամ նամակով դիմել ուղղակի Մ. ԺԷՕ. ՐՕՈՒԷԼ ԵՒ ԸՆԿ

ԳԱՒԱՌԱՑ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ 13—4

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արդուզարդի եւ նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊԱՕՏէ.— Պարզ եւ Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Նիռօներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօբիւր, Շանթիյիի, Պարթօն, Իռլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ եւ Բուրդէ։— ՑԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, եւ առանց Պունճուքի Մետաքսեայ եւ ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն։ ԳՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷՔ ԵՒ ԿԱՉ.— Քռէք տը Շին, Քռէք Անկլէ, Քռէբլիս, Կազ, Կըրընատին, պաբէժ բուրդէ եւ մետաքս, Թալլաթան, Մուսլին եայլն։—ՑԱՔԷՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլիսարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած եւ Տանթէլայէ, ծրարով եւ պատրաստ շինուած Ճիպինցոներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ եւ Քթանէ։— ՔՕՌՍԷ.—Դաղղիական ընտիր եւ ձեւաւոր, պարզ, Բըլուշով եւ մեքաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կընունքի համար տղու հագուստ եւ գլխարկ։— ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաեւ Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։
Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ծաչակաւոր եւ հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ եւ աժանութիւն։ Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ վաճառումներ։

ՍՏԵՓԱՆ ԳԱՐԼԱՆԵԱՆ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՕԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ

Իզմիր-Ալաշէհր երկաթուղիին գիծն մինչեւ Աֆիօն-Գարահիսար կցուած ըլլալուն՝ կ'ծանուցուի բոլոր վաճառականաց, մասնաւորապէս Անատոլուի երկաթուղիի գծին վրայ գտնուողներուն թէ իրենց ապրանքներն Աֆիօն-Գարահիսարի միջոցաւ ուղղակի Իզմիր ղրկել կամ ծիրեն տալ ուզողք պէտք է վերոյիշեալ գործակատարին դիմեն. այժէն երկար տարիներէ ի վեր սոյն կայարանին հաստատուած է եւ մինչեւ հիմակ իրեն դիմողք միշտ գոհ մնացած են։ 5—2

ՔԻՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ՁՏԱՐԱՆ
Շ. Կ. ՓՕԼԱՆՍՔԻ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (ԵԳԻՊՏՈՍ)
Հիմն. 1884

Բարիզի քաղաքապետութեան քիմիական աշխատանոցը՝ տնօրէնութեամբ Բաու, էօրի՝ վաւերացուցած է առողջապահական յատկութիւններն եւ անօրժելի համը։ Ի Լոնտոն պաշտօնական ցուցակներուն մէջ անցած է իբրեւ Զուտ Խաղողի Քոնեաք։ 1894ին Եգիպտոսի ազգ. արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած քօնեաքներէն միայն այս քօնեաք ոսկի շքադրամ ստացաւ։
Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ.
40—50 ՖՐԻՏ ՖԷՐՊԷԼ
Պէօյուք Թիճարէթ խան Պոլիս, Թիւ 3

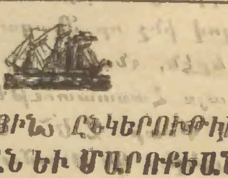

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԵԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Տարեկան ապահովութեան վարձ
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. „ 175 „
Ուղղակի ու արագ ուղեւորութեան, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒՂ
Մումհանէ փողոց Բ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Ն 38, Պօղոս Ալի Ճափաճէ

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (36)

ՓԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Կառլիկեանի քոյրը Ֆուլիկ հանըմ քանի տեղեակ էր երկու ամուսիններու միջեւ տիրող ցրտութեան մանրամասնութիւններուն եւ մերթ մէկ կողմը մերթ միւս կողմն համոզելով, մխիթարելով, քաջալերելով թէեւ կ'նկրտէր խաղաղութեան հրեշտակին դերը կատարել, սակայն Ցակոբիկ այնչափ անձնատուր եղած էր կեանքը վայելելու գաղափարին, որ քրքջն ամէն ջանքերը ձայն բարբառոյ յանապատի կ'մնային իր առջեւ. Խեղճ Ֆուլիկ ո՛րչափ կ'արգահատէր Մարիամի դժբախտութեանը վրայ՝ շատ անգամ եղբօրն հետ առանձնանալով.

—Ցակոբիկ, կ'ըսէր, մամա՛ անգամ մը որ, ո՛ւր էիր ո՛ւր հասար, ինչ փոխէր որ կնկանդ բախտէն չես այս հարցումներ. Աստուծու սրտին ծամը գալիք բաներ մ'ըներ, լեզուս առաջ չերթար աղբարիկս ամմա. Աստուած բարկացնելն ալ աղէկ բան չէ։

Ցակոբիկ միշտ խուսափողական միջոցներով կ'պատասխանէր քրոջը մեղադրանքներուն, բնաւ չչեղելով իր բռնած ուղղութենէն։

Գ.

Գործերն ընդարձակելէ վերջ, շուկային աւելի մօտ գտնուելու համար կէտիկ-Փաշա փոխադրուած էր Կառլիկեան, եւ սկսած էր ծառաներով, սպասուհիներով, կառապաններով, ճոխ կեանք մը վարել. Թաղին թատրոնն որ խիստ փայլուն վիճակ մ'ունէր այն ատեն, ամէնէն նախասիրած զբօսավայրն էր իրեն, ուր գրեթէ կանոնաւորաբար կ'յաճախէր շաբաթն երեք չորս գիշեր, եւ այս առթիւ թէ կ'զբօսնուր եւ թէ միտքը կ'մշակէր. Հարկ չէ ըսել թէ ամուսինը բնաւ չէր ընկերանար իրեն այսպիսի հասարակաց զբօսատեղիներ եւ ոչ իսկ ընտանեկան երեկոյթներու կ'երթար։ Իւստի, 79ի դեկտեմբերի այն ցուրտ գիշերն ուր Մարիամ եւ սպասուհին՝ փոքրիկ Լեւոնիկը քնացնել կ'աշխատէին, Կառլիկեան՝ Կէտիկ-Փաշայի թատրոնն իր օթեակին մէջ տարածուած, աչքը բնաւ թատրոնի բեմէն չէր բաժներ, ներկայացումը կատարելապէս իւրացնելու եւ տեսարաններուն ամենափոքր մէկ մանրամասնութիւնն իսկ աչքէ չվրիպեցնելու համար։

Այն ատենի ներկայացումներն ոչ այնչափ ժողովուրդին ընկերական բարքերը կ'շօշափէին, որչափ պատմական անցեալն ու վիպական դէպքերն. որովհետեւ հասարակութիւնն իրեն ծանօթ եղող իրողութիւններով չէր հետաքրքրուիր, եւ ոչ ալ դրամ կ'վճարէր իր ամենօրեայ վարած կեանքը բեմի վրայ տեսնելու համար, այլ սուր, ռէկը, թոյն դաշոյն կ'փնտռէր խաղին մէջ, եւ անոր համար գերասաններէն ալ որ յաջողէր անբնական արտասանութիւնով խօսիլ եւ կամ գերմարդկային ձեւեր առնել անմիջապէս կը ծափահարուէր, եւ մինչեւ իսկ հիմակ ունինք այնպիսի դերասաններ, որ առանց հռետորական շեշտի, բնական լեզուով չեն կրնար խօսիլ թատերաբեմէն, որպէս թէ թատերական արտասանութիւնը տարբեր ըլլար ժողովրդեան արտասանութենէն։

Այն գիշերուան ներկայացման մէջ քանի մը պատկերներ կային, որք շատ կ'համեմատէին Կառլիկեանի ընտանեկան կեանքին հետ՝ «Լքանող ամուսին մը կար, որ թէեւ ամէն արտաքին վայելքներով բաղդաւորուած՝ բայց ներքնապէս կ'տառապէր»։ Կառլիկեանի ամբողջ ջիղերն ոտքի ելած էին այս տեսարանին առջեւ, եւ անհամբեր՝ խաղին վերջանալուն կ'սպասէր, իրեն սահմանուած ապագան ժամ առաջ տեսնելու անյագ տենչով, սակայն ուշուշադիր լինելու առանց եզրակացութեան մը հասնելու եւ Ցակոբիկ սկսաւ մը վառելով սկսաւ օթեակները դիտել դիմացի թաղումէն փորձառելու համար։ Ցանկարծ օթեակներէն մէկուն մէջ աղջիկ մը նշմարելով, ուշադրութիւնն անմիջապէս դէպի հոն լարուեցաւ եւ աղջկան դիմագծերը քննելով մէկ տեղ, սկսաւ յիշողութիւնն յուզել ցրնել թէ, ո՞ւր տեսած էր այս աղջիկն. իրեն այնպէս կ'թուէր որ մինչեւ իսկ առիթով մը խօսակցած էր անոր հետ, բայց ո՞ւր տեղ։ Բերան չէր, խաղցող ալ չէր, քրոջը Ֆուլիկին տո՞ւնը տեսած էր արդեօք... բայց չէ, հոն ալ ըլլալու չէր։ Այսպէս մտածած մէջնարարը, բեմը, ներկայացումը ու սկսաւ մանրամասնաբար քննել աղջկան դէմքը, որ օթեակին մէջէն փայլ կուտար գրեթէ ամբողջ թատրոնին։ Ըղձը պիտի ճանչցնէր Ցակոբիկ այս աղջիկն ո՛ւր տեսած ըլլալն յիշելու համար, իրեն վերապահելով անոր վրայ հիանալու, սքանչանալու եւ հետը մտերմանալու խնդիրը. սակայն նկատելով որ ամէն ճիգերն ապարդիւն կը մնան եզրակացութեան մը հասնելու, թատրոնի պաշտօնեաներէն մէկը կանչելով.

—Կարպապետ աղա, ըսաւ, սա կողմնակի օթեակին մէջ նստող ընտանիքն ո՞վ է, գիտե՞ս։

—Ո՞րը, հարցուց պաշտօնեան յարգական գլուխով մը կենալով Կառլիկեանի դիմաց, որ թէ եւ բնաւ նուէր մը կամ պարգեւ մը չէր տար իրեն, սակայն որովհետեւ հարուստ էր, ըստ ընկալեալ սովորութեան պէտք էր որ դիմացը դողայ։

—Ցուցնել չըլլար, կ'հասկնա՛ն, պատասխանեց Կառլիկեան, թիւ 14 օթեակը նստողները կ'հարցնեմ կոր։

Պաշտօնեան անուղղակի կերպով նշանակուած օթեակը դիտելով,

—Ձեզ գիտնա, բայց կուզես նէ կ'երթամ կրնամ հասկնալ պատասխանեց։

Ցակոբիկ դրնէ այս պարագային ցոյց տալով իր շնորհն, երկու քառորդ սանտիմ պաշտօնային ձեռքն ու,

—Հիմայ անմիջապէս հասկցիր թէ ո՞վ են ատոնք եւ մանաւանդ ո՞վ է այն աղջիկն, ըսաւ։

Քառորդ մը վերջ պաշտօնեան վերադառնալով,

—Ասկերիչ Պետրոս աղա կ'ըսեն եղեր, ան տարիքով կինը ամուսինն է եղեր, աղջիկն ալ իրեն ըլլալու է, չեն ճանչնար կոր։

—Ի՞նչպես մարդ է եղեր Պետրոսիկ աղան։

—Էս աղէկ գործի տէր ոսկերիչ մ'է կ'ըսեն կոր, առաջին անգամն է որ կ'տեսնամ գինքը թատրոնին մէջ։

—Աղջկանը մասին աւելի տեղեկութիւն չի՞ս կրնար առնել։

—Համծներէս աւելի բան գիտցող չկայ։

—Կ'ուզէ աղջիկ ըլլալուն վստա՞հ ես։

—Անանկ կ'կարծեմ։

Ցակոբիկ երեսը դէպ ի բեմ դարձուց եւ սկսաւ շարունակել իր խորհերն օթեակի աղջկան մասին, առանց ուշադրութիւն դարձնելու ներկայացման միացորդին ու գերասանուհիներու սիրած հրապոյրին։

(Շար.)